Uskomaton

Vapaa Ajattelija

3/2023

ENTÄ JOS ET KYKENE ILMAISEMAAN ITSENÄISESTI TAHTOASI?

USKONNOTON PUHUJA KOHTAA ILOA, SURUA JA RAKKAUTTA

TÄHTITIETEILIJÄ ESKO VALTAOJA: MAAILMANLOPPU PERUTTU

ISON JOUKON PUOLESTA

JAPE LOVEN

USEIN olen kuullut pohdintaa siitä, onko vapaa-ajattelu uskonto. Ei ole.

Meitä on moneen lähtöön ateisteja, agnostikkoja, uskonnollisesti välinpitämättömiä sekä eri tasoisia skeptikkoja unohtamatta. Olemme uskonnottomia, emme uskonto. Aivan kuten autoton ei ole autoilija.

Olemme kasvava joukko nykyistä Suomen kansaa, jonka kuitenkin haluttaisiin pysyvän hiljaa.

Esimerkiksi Helsingissä on uskontokuntiin kuulumattomien määrä jo paikoin enemmistö. Eli aika iso joukko.

Verovaroin tuetaan edelleen uskontokuntia, hautaustoimesta käytännössä päättää yksi valtionkirkko, joka säätää omat lakinsa jotka vain hyväksytään eduskunnassa. Katsomuksien huomioon ottamisessa usein helposti sivuutetaan uskonnottomat. Eri uskontokuntia kyllä kuullaan.

Tähän on ollut parannustakin. Usein pääsevät myös vaparit lausumaan eri lainsäädäntöhankkeisiin ja muihin yhteiskunnallisiin asioihin. Ja toisinaan lausumme ja otamme kantaa tietysti pyytämättäkin.

Nykyisen hallituksen arvopohja ei osu ihan vapareiden kanssa yksiin. Toivon marraskuun alussa valittavan liiton johdon ja hallinnon edelleen voivan kuitenkin olla vuoropuhelussa myös valtakunnan johdon kanssa. Rakenteellisesti Suomessa kun on korjattavaa myös uskonnottomien kannalta.

Suuri haaste on ollut Vapaa-ajattelijain liiton yhdistysten jäsenmäärä. Kun ihmiset eroavat kirkosta tai muusta uskontokunnasta, ei ensimmäisenä ole mielessä liittyä johonkin porukkaan tai yhdistykseen.

Arki ja elämä kuitenkin ajaa ihmisiä yhteydenottoihin vapareiden suuntaan, kun uskonnottoman perheen vaiheet tulevat vastaan. Häät, nimiäiset, hautajaiset ja muut perheen juhlat ilossa ja surussa ovat yksi syy tutustua toimintaan.

Toinen tällainen asia on koettu yhteiskunnan asiaton kohtelu esim. päivähoidon, koulun, armeijan, vankeinhoidon, hautaustoimen, elämän kriisien ja muiden käänteiden kohdalla. Ennen kaikkea noita jälkimmäisiä tulee korjata yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi Suomessa.

Omalta osaltaan tähän voivat kaikki vaikuttaa liittymällä Vapaa-ajattelijoihin jäseneksi.

Jäsenmaksu on reilun kaksi euroa kuukaudessa, ja olet mukana liikkeessä. Vaikuttaminen järjestöjen kautta ei ole eksotiikkaa, vaan kuuluu normaaliin suomalaiseen kulttuuriin.

Aktiivina on mahdollista vaikuttaa paljon yhdistyksen, liiton ja yhteiskunnan tulevaisuuteen. Samalla ainakin osassa yhdistyksiä on yhteisöllisyyttä tarjolla erilaisten tapaamisten ja illanviettojen, retkien ym. kautta. Tule mukaan tekemään niitä lisää!

Lopuksi haluan kiittää omalta osaltani kaikkia vapareita menneistä kolmesta vuodesta. Päättyvän liittokokouskauden jälkeen jään pois liiton puheenjohtajan tehtävistä. Kiitos.

Lehden ja liiton tiedot

Vapaa Ajattelija

Sekulaarin kulttuurin, ihmisten yhdenvertaisuuden, ajatuksen ja vakaumuksen vapauden sekä tiedepohjaisen maailmankuvan, rationaalisen ajattelun ja humanismin äänenkannattaja.

Kulttuuri- ja mielipidelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Julkaisija
Vapaa-ajattelijain liitto ry ja
Helsingin seudun vapaa-ajattelijat ry

Vapaa-ajattelijain liitto on uskonnottomien edunvalvonta-, ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestö.

Kirjoittajien mielipiteet eivät välttämättä vastaa lehden tai julkaisijan kantaa.

Lehden tiedot
Painopaikka Sanoma Manu Oy
Lehti 3/2023
Painos 64 000 kpl
ISSN 0355-8703
ISSN 2242-8992
Ilmestyy 4 numeroa vuodessa

TOIMITUS

Päätoimittaja
Esa Ylikoski

Toimitussihteeri
Risto K. Järvinen

Riku Bähr
Kukka Kumpulainen
Käpy Luotonen-Huhta
Jori Mäntysalo
Yki Räikkälä

Kirjoittajalle, lukijalle
Kirjoitukset, mielipiteet, aihetoivomukset ja kommentit toimituskunnalle alla olevaan osoitteeseen. Mahdollisista kirjoituspalkkioista sovittava ennakolta.

Toimitus varaa oikeuden muokata ja lyhentää tekstejä.

Yhteydenotot
toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi
050 468 5332

TILAUKSET, ILMOITUKSET, OSOITTEENMUUTOKSET

Tilaushinta	30 €/vuosi	
Ilmoitukset	koko sivu	500 €
	1/2 sivua	250 €
	1/4 sivua	125 €
	1/8 sivua	75 €

Tilaukset, ilmoitukset ja tilaajien osoitteenmuutokset osoitteeseen:

Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki

val@vapaa-ajattelijat.fi
050 468 5332

Jäsenyhdistysten henkilöjäsenet ilmoittavat osoitteenmuutokset ja muut jäsenasiat omalle yhdistykselleen.

Seuraava numero
ilmestyy joulukuussa 2023. Aineisto 6.11.2023 mennessä osoitteeseen toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

VAPAA AJATTELIJA
Nettilehti
vapaa-ajattelijat.fi/va-lehti
Arkisto
vapaa-ajattelijat.fi/lehden-arkisto
Uskomaton 2011-2021
vapaa-ajattelijat.fi/helsinki/

LEHDEN KANSI
Uskonnoton vihkiseremonia, puhujana Marja Vinni.

(Katso tämä lehti s. 4 ja www.helmihytti.fi/2021/03/uskonnoton-vihkiseremonia)

Kuva
André Bottenstock

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY
FRITÄNKARNAS FÖRBUND RF

Liittohallitus
Jape Lovén, puheenjohtaja
Antti Värri, varapuheenjohtaja
Timo Karjalainen, pääsihteeri
Ritva Ahonen
Riku Bähr
Yki Räikkälä
Marjatta Syväterä
Liisa Taskinen
Esa Ylikoski

Varajäseninä
Harry Anttila, Eero Suorsa,
Timo Mykrä, Olli Palokangas

Liike- ja yhteisötunnus 0221208-2
Yhdistysrekisterinumero 38101

Tilinumero FI14 5542 2320 3638 64
BIC OKOYFIHH

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
www.vapaa-ajattelijat.fi
val@vapaa-ajattelijat.fi
050 590 3763 (pääsihteeri)
050 413 4013 (puheenjohtaja)

LIITY JÄSENEKSI – TUE VAPAA-AJATTELUA

Nettilomakkeen vapaa-ajattelijat.fi/liity-jaseneksi tiedot ohjautuvat valitsemaasi yhdistykseen. Jäsenhakemuksen voi lähettää myös yhdistyksen sähköpostiin tai toimihenkilöille.

LAHJOITUKSET LIITON TAI YHDISTYSTEN PANKKITILEILLE

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITON TAVOITTEET JA STRATEGIA 2020-2023

on julkaistu liiton nettisivuilla
vapaa-ajattelijat.fi/blog/2020/09/28/tavoitteet-ja-strategia-2020-2023

ENTÄ JOS...? ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUDESTA VASTAISEN VARALLE

ESA YLIKOSKI

Itse kullekin voi tulla tilanne, jossa ei enää itsenäisesti kykene tai pysty tahtoaan ilmaisemaan. Sellainen voi tulla yllättäen onnettomuuden tai äkillisen sairauskohtauksen vuoksi tai tiedossa olevan kroonisen sairauden etenemisen johdosta.

Omaa tahtoaan ja toiveitaan voi kuitenkin ilmaista ennakoivasti. Tietyt asiat voi ilmaista sitovasti ja toiset ovat lähinnä toiveita, jotka voi kuitenkin ilmaista myös kirjallisesti asianomaisille tahoille.

Tahdonilmaisut ja toiveet voi kohdistaa yhtäältä oman elämänsä loppuvaiheisiin ja toisaalta siihen, mitä tapahtuu kuoleman jälkeen. Elämän loppuvaiheessa kysymys on asioiden hoitamisesta, asumisesta, hoivasta ja hoidosta. Kuoleman jälkeen kysymys on hautauksesta, hautajaisista sekä omaisuuden jaosta.

Seuraavassa selvennetään lyhyesti itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen liittyviä käsitteitä ja mahdollisuuksia.

Edunvalvontavaltuutus

Jos tiedossa on joku luotettava henkilö, jonka toivoisi olevan asioidensa hoitaja sitten, kun ei itse niitä pysty hoitamaan, häneltä voi pyytää ennakoivaa suostumusta valtuutetuksi. Edunvalvontavaltuutuksen laadintaan Digi- ja väestötietovirasto DVV on laatinut ohjeet. Valtuutetulle voi valtuutuksessa tai sen liitteessä antaa tarkempia määräyksiä eli toimiohjeita siitä, miten hänen pitäisi valtuuksiaan käyttää.

Valtuutuksen allekirjoittamiseen tarvitaan kaksi esteetöntä todistajaa. Voimaantuloehto: ”valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan”.

Edunvalvontavaltuutus on hyvä antaa valtuutetulle tai paikkaan, josta hän saa sen. Valtuutettu hakee valtuutuksen vahvistamista DVV:ltä vasta, jos valtuuttaja ei enää kykene hoitamaan omia asioitaan.

Jos valtuutusta ei ole, käräjäoikeudelle voidaan tehdä tarvittaessa kirjallinen hakemus edunvalvojan määräämiseksi. Hakemuksen voi apua tarvitsevan henkilön ohella tehdä myös tämän isä, äiti, aviopuoliso, lapsi tai muu läheinen. Kuitenkin edunvalvontavaltakirjan omaehtoinen laatiminen ennen avun tarvetta ilmentää henkilön itsemääräämisoikeutta.

Hoitotahto

Suomen potilaslaissa itsemääräämisoikeus määritellään oikeudeksi kieltäytyä hänelle tarjotusta hoidosta. Positiivista oikeutta vaatia jotain hoitoa laissa ei määritellä. Saattohoito aloitetaan, kun kuoleman arvioidaan olevan korkeintaan muutaman kuukauden päässä eikä sairautta parantavaa hoitoa enää ole. Kieltäytyminen elämää ja kärsimystä pitkittävästä hoidosta voi tapahtua joko suoraan ilmaisemalla tai aiemmin tehdyllä hoitotahdolla, johon henkilö on kirjannut, miltä haluaa välttyä tilanteessa, kun ei enää itse kykene asiaa ilmaisemaan.

Hoivatahto/-toive

Sairauden ja toimintakyvyn heikentymisen vuoksi tarvitaan varsinaisen sairaanhoidon lisäksi myös hoivaa. Osa sairaalan toiminnastakin on hoivaa, mutta pääsääntöisesti kysymys on kotona, palvelutaloissa tai ympärivuorokautisessa hoivakodissa annettavasta hoivasta.

Myös hoivakodin asukkailla on oikeus ilmaista toiveitaan esimerkiksi liittyen ateriointiin, ruokaan ja juomaan, sekä muuhun ohjattuun ja omaehtoiseen toimintaan sisällä ja ulkona. Sitä koskevan hoivatahdon voi laatia kirjallisesti ennen toimintakyvyn heikkenemistä taikka edunvalvontavaltuutetun avustamana. Valtuutettu voi myös suullisesti tuoda esille valtuuttajan toiveita hoivahenkilöstölle.

Vakaumustahto

Osana hoivatahtoa voi olla vakaumusta koskeva kohta tai erillinen vakaumustahto, jossa esimerkiksi tehdään selväksi, että henkilö ei halua missään vaiheessa osallistua uskonnolliseen toimintaan ja eikä joutua kuuntelemaan esimerkiksi radiohartauksia ja jumalanpalveluksia.

Vakaumustahtoon voi liittyy myös ohjeita kuoleman jälkeiseen ruumiin käsittelyyn sairaalassa tai kotisairaanhoidossa sekä hautaustoimistoissa niin, että uskonnollisia symboleja ei käytetä.

Hautaustahto/-toiveet

Toiveen hautauksesta ja hautajaisista voi laatia suullisen toiveen lisäksi ilmaista vapaamuotoisesti myös kirjallisesti. Hautaustoimilain mukaan hautaus tulee järjestää vainajan katsomusta kunnioittaen. Lähtökohtaisesti uskontokuntiin kuulumaton vainaja tulee haudata uskonnottomin menoin, mikäli vainaja ei ole ilmaissut toivetta uskonnollisesta seremoniasta.

Toiveen siviilihautajaisista voi ilmaista ikään kuin varmuuden vuoksi *Tahdon siviilihautajaiset* -kortilla. Kortin puuttuminen ei ole kuitenkaan lupa papin pitämän kirkollisen siunaustilaisuuden järjestämiseen.

Hautaustoimistoilla tarjolla *Hautajaisjärjestelyni*-vihkonen, johon voi täyttää vapaamuotoisesti omia toiveitaan siinä määrin kuin haluaa. Vihkosen voi antaa henkilölle, jonka toivoo huolehtivan hautajaisjärjestelyistä. Ainakin on hyvä kertoa, missä vihkosta säilyttää.

Hautaustestamentti

Hautaustestamentti on Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry:n kehittämä järjestelmä, jonka avulla testamentin tekijä voi määrätä omien hautajaistensa järjestämisestä. Hautaustestamentti allekirjoitetaan ja todistetaan kuten tavallinenkin testamentti. Sitä tehdään kaksi saman sisältöistä kappaletta, toinen hautaustestamentin tekijälle, toinen hautaustoimistolle. Siinä on sovittu ja määrätään myös kustannusten kattamisen järjestelyistä.

Testamentti

Mikäli henkilö haluaa muutoksia lain, *perintökaaren* määräämään omaisuuden perimisjärjestykseen, voi laatia omaisuutta koskevan testamentin kirjallisesti. Se tulee allekirjoittaa kahden esteettömän todistajan läsnä ollessa. Tärkeää on myös tallentaa testamentti siten, että perijät ja pesän hoitaja saavat sen.

Testamentilla voi määrätä omaisuutta haluamalleen henkilölle – myös yleishyödylliselle yhdistykselle. Yhdistykset ovat perintöverosta vapaita. Tarkasti rajatut lahjoitukset rahavaroista tai arvopapereista voidaan suorittaa testamentin toimeenpanijan toimesta jo ennen varsinaista perinnönjakoa.

Testamenttimääräys voi olla myös osuus tietystä omaisuudesta (esim. ”50 % asunto-osakkeiden arvosta”). Silloin tarkka summa ja arvo selviävät vasta kuolinpesän jaon toimittamisen jälkeen.

Luonnollisesti testamentin laatija voi jo ennen testamentin tekemistä antaa lahjoituksen taholle, jota hän muistaa myös testamentissaan. Tällaista lahjoitusta ei rinnasteta ennakkoperintöön perillisille.

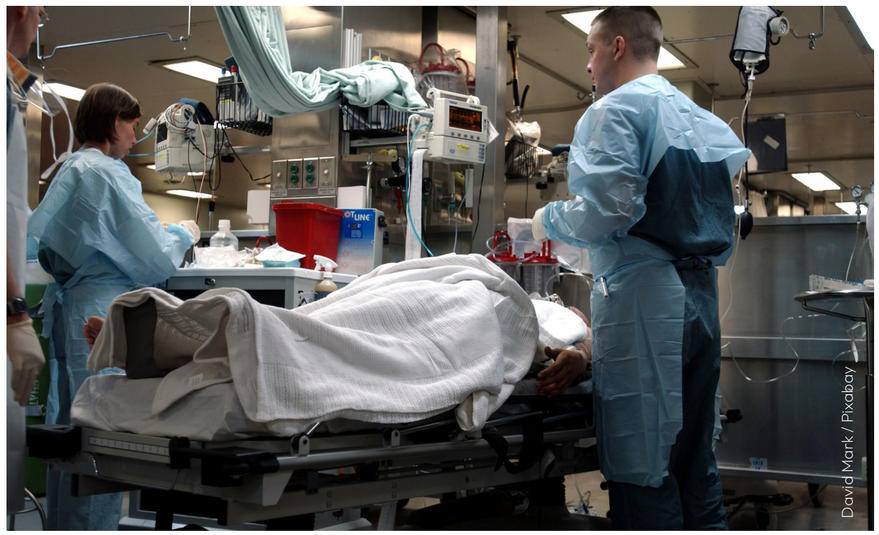

David Mark / Pixabay

USKONNOTON PUHUJA MARJA VINNI KOHTAA ILOA, SURUA JA RAKKAUTTA

Marja Vinni on aloittanut toukokuussa Vapaa-ajattelijain liiton osa-aikaisena taloudenhoitajana ja järjestösihteerinä. Hänen tehtäviinsä kuuluu aluksi juoksevien, päivittäisten asioiden hoitaminen. Kaikki tavarat ovat tällä hetkellä vesivahingon jäljiltä varastossa laatikoissa, eikä tarkempi perehtyminen vielä ole onnistunut, mutta hän odottaa innolla syksyä ja liittokokousta. Hän tekee osan töistä etänä, mutta toivoo, että jo syksyllä voisi käydä toimistolla ja pitää sitä sovitusti auki.

ESA YLIKOSKI &
RISTO K. JÄRVINEN

Marja Vinni aloitti uskonnottomana puhujana hautajaisissa, häissä ja nimiäisissä vuonna 2011. Puhujatoimintaan hän tutustui pitkään puhujana toimineen silloisen miehensä kautta.

- Seurasin sivusta. Silloin en uskonut siihen koskaan ryhtyväni.

Alkukoulutuksen Marja sai juhlapalveluita tarjoavan *Pro-Seremoniain* koulutusviikonloppuina. Siellä opettajina toimi eri alojen ammattilaisia ja työkseen esiintymistä opettavia.

- Opiskelin lisäksi itse aktiivisesti esiintymistä ja puhumista.

Puhujatehtävät tulevat Pro-Seremoniain toiminnan koordinaattorin **Anneli Aurejärvi-Karjalaisen** kautta. Hän laittaa puhujille kyselyn, jossa kertoo ajan, paikan ja mistä tilaisuudesta on kyse. Se, kenelle tapahtuma sopii, saa tarkemmat tiedot ja ottaa sitten yhteyttä hääpariin, nimiäisvauvan vanhempiin tai vainajan omaisiin. Suurin osa tilaisuuksista on hautajaisia.

- Kun otan yhteyttä tilaajaan, sovin tapaamisen. Sen aikana käymme läpi tilaisuuden kulun. Puheen kirjoittamista varten pidän vapaamuotoista keskustelua hyvänä. Kuitenkin johdattelen keskustelua kysymyksillä ja kuuntelen tarkkaan, mitä ja miten asioita minulle kerrotaan.

Puheen valmistuttua Marja lähettää sen tilaajalle luettavaksi. Puhe on lopulta yhteistyön tulos. Tilaisuuden jälkeen puhe vielä editoidaan, tulostetaan ja lähetetään muistoksi.

Tapaaminen osa surutyötä

- Hautajaispuheessa vaikeinta on se hetki, kun lähetän puheluonnoksen omaisille luettavaksi ja tarkastettavaksi. Olenko osannut kuunnella oleellisen heidän kertomuksistaan vainajasta? Ovatko faktat oikein ja tuleeko puheessa esille vainajan persoona ja elämä?

Marjaa jännittää aina puheen pitäminen saattotilaisuudessa. Kahdentoista vuoden aikana hänelle on tullut esiintymiskokemusta, mutta jännittäminen ei ole poistunut.

- Onko varmasti kaikki kohdallaan? Kykenenkö tuomaan omaisille lämpöä, lohdutusta ja toivoa kaikesta surusta huolimatta?

Tehtävän hoitaminen on ehdottomasti myös palkitsevaa.

- Koen onnistuneeni, kun olen kirjoittanut ja pitänyt sellaisen puheen, että tilaisuudesta jää omaisille kaunis muisto; kun joku saattoväestä tulee sanomaan, että puheessa kuului vainajan elämä tai että hautajaiset olivat aivan vainajan oloiset.

Marja on saanut kiitosta myös siitä, että on puhetta valmistellessaan ollut läsnä, kuunnellut ihmisiä heidän kertoessaan ja muistellessaan kuollutta omaistaan.

- Heille se on ollut tärkeää. Sekin on osa surutyötä.

Kiitosta on tullut jo siitä, että hän on toiminut seremoniamestarina ja ottanut vastuun tilaisuuden sujumisesta.

Mietin paljon tunteita

Uskonnottomia hautajaispuheita pidetään eniten saattotilaisuuksissa kappeleissa, ja jonkin verran myös muistotilaisuuksissa, kun vainaja on jo tuhkattu ja paikalla on uurna ja valokuva.

- Muistotilaisuus on vapaamuotoisempi. Vaikka uskonnottomissa hautajaisissa ei saattotilaisuudessa ole määrättyä kaavaa, se on silti muodollisempi.

Pääkaupunkiseudulla saattotilaisuuksia voidaan pitää Helsingissä Hietaniemen krematoriossa ja uudessa ja vanhassa kappelissa, Malmilla, Honkanummella ja Pyhän Laurin kappelissa. Lisäksi löytyy lukuisia juhlapaikkoja, joihin voi tuoda uurnan, mutta arkkuhautauksille vain kappelit ovat sopivia.

Espoossa, Järvenpäässä, Keravalla ja Tuusulassa seurakunnan hautausmaan kappelia ei vuokrata uskonnottomiin saattotilaisuuksiin. Siksi esimerkiksi espoolaiset tulevat pääsääntöisesti Helsingin Hietaniemen krematorioon. Hautajaisia on järjestetty juhlapaikoissa tai ravintoloissa silloin, kun vainaja on jo tuhkattu.

Yhä useampi vainaja päätyy tuhkana kirkon hautausmaiden ulkopuolelle, maa- tai vesialueille.

- Puheenpitopaikka voi olla vaikkapa vene, jolla ajetaan paikalle, jossa lasketaan uurna tai sirotellaan tuhkat.

Nimiäis- tai hääjuhlapuheen pitäminen ei yllättäen ole hautajaisia helpompaa. Niissäkin Marja mietti tarkasti eri osapuolten huomioon ottamista.

- Mietin paljon tunteita. Nimiäisissä ja häissä iloitaan, nauretaan ja itketään, rakkaus on pääosassa. Vanhemmat, isovanhemmat ja koko lähipiiri ovat onnellisia suvun uudesta jäsenestä, ja hääparin rakkaus loistaa kauas.

Tapa tuoda omia arvoja esille

Puhujapalvelun hinta Pro-Seremonioilla on 310 euroa hautajaisista ja nimiäisistä, 360 euroa häistä. Puhujan palkkio on 155 euroa hautajaisista ja nimiäisistä, 180 euroa häistä. Työaikaa tilaisuuden pitämiseen lasketaan kuluvan kahdeksan tuntia matkoineen.

Lisää puhujia tarvitaan, koska uskontokuntiin kuulumattomien, uskonnottomien vainajien osuus kaikista kuolleista lisääntyy vuosi vuodelta. Mitä Marja Vinni sanoisi puhujaksi ryhtymistä jo pohtineelle? Entä uskonnottomalle, joka ei vielä ole pohtinut puhujaksi ryhtymistä?

- Tämä on yksi tapa tuoda omia arvoja ja sekulaaria tapakulttuuria esille. Tässä saa kokea tekevänsä tärkeää työtä, pitää yllä perinteitä ja luoda uusia.

Asko Niemelä-Koura

Marja Vinni sotaveteraanin hautajaisissa Helsingin Malmin hautausmaan kappelissa. Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymä vuokraa hautausmaiden kappeleita siviilihautajaisten saattotilaisuuteen, mutta tiloissa on pidettävä kristilliset symbolit ja koristeet esillä. Vapaa-ajattelijain liitto on esittänyt hyvinvointialueille tunnustuksettomien hautajaistilojen järjestämistä.

ESITYKSIÄ YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEEN

Vapaa-ajattelijain liitto teki omalta toimialaltaan neljä ehdotusta valtioneuvoston työryhmälle, joka valmisteli elokuussa hallituksen tiedonantoa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa.

”Liitto esittää, että

1. vapautetaan peruskoulujen ja lukioiden katsomusainevalinta
Nykyisin jokainen voi valita evankelis-luterilaisen oman uskonnon, mutta enemmistökirkkoon kuuluvat eivät voi valita elämänkatsomustietoa. Tämä rikkoo yhdenvertaisuutta ja on lapsen oikeuksien sopimuksen 2. artiklan vastainen.

Esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutettu ja lapsiasiavaltuutettu ovat esittäneet tähän muutosta, samoin Kuntaliitto ja Lukiolaisten liitto. Korjaus ei edellytä muutosta oppiaine- ja tuntijakoon eikä opetussuunnitelmien perusteisiin. Sen voi säätää helposti ja toteuttaa nopeasti.

2. parannetaan tilannetta hautaustoimessa
Hautaustoimilaki on evankelis-luterilaisen kirkon jäsenyyteen kuulumattomia kohtaan syrjivä. Vaikka hautaus tulee toteuttaa vainajan katsomusta kunnioittaen, hautajaisten järjestämiseen käytettävissä olevien tilojen tarjonta on hyvin epäyhdenvertainen. Hautaustoimen ei tule olla valtion hallinnossa vain ”kirkollisasia”.

Esitämme hautaustoimen tilannetta koskevan selvityksen ja hautaustoimilain uudistuksen valmistelun käynnistämisestä. Hautaustoimilakia säädettäessä eduskunta edellytti lain toimivuuden arviointia.

3. käynnistetään perustuslain 76 §:n arviointi ja poistamisen valmistelu
Kirkkolain erityinen säätämisjärjestys ei ole yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmaton, kuten kirkkolakia käsiteltäessä sekä perustuslakivaliokunta että hallintovaliokunta totesivat. Kriittinen arviointi on tarpeen. Mielestämme koko pykälän voi poistaa. Patentti- ja rekisterihallitus voi tarkistaa kirkon sääntöjen lainmukaisuuden niin kuin muidenkin yhteisöjen osalta.

4. perustetaan kirkko ja valtio -komitea
Kokonaisuudessaan evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon julkisoikeudellinen erityisasema, valtionkirkkoasema epäreiluine etuoikeuksiin vaatii korjausta. Olemme esittäneet laajapohjaisen parlamentaarisen kirkko ja valtio -komitean perustamista.

Vapaa-ajattelijain liitto ry”

KIRKON MAAOMISTUKSEN ONNI JA ONNETTOMUUS

Professori emeritus **Simo Seppo** Joensuusta on kirjoittanut mielenkiintoisen kirjan kirkon maaomaisuudesta Suomessa 1200-luvulta vuoteen 2023: *Ristiinnaulitun perintömaa. Patrimonium Crucifixi. Kirkon maaomaisuuden oikeushistoria sydänkeskiajasta nykypäiviin (1190-2023).* Rosebud 2023.

Professori emerita **Kaija Heikkinen** on pyynnöstämme arvioinut kirjan. Julkaisemme koko tekstin lehtemme numerossa 4, joka ilmestyy joulukuussa. Tässä pieni maistiainen Heikkisen pitkähköstä arvioinnista:

“Kirkon lähetystyö ja suomalainen kansanusko

Yhtenä kiinnostavimmista asioista on katolisen kirkon alkuperäinen maan hankinta, mikä tapahtui 1100- ja 1200-luvuilla. Nähdäkseni kirjoittajan teologinen tausta tai tutkimuksen yleinen kirkkohistoriallinen ote vaikuttavat, että tutkija puhuu maan saannista, saamisesta, vaikka voisi puhua anastamisesta, varastamisesta, viekkaudella ja vääryydellä hankkimisesta.

Katolinen kirkko käytti lähetystyöhön sopivaa teologiaa pakanuudesta. Niinpä moni paikka nimettiin ”paholaisen kartanoiksi” (lat. *olim mansio diabolica*) ja anastettiin tällä perusteella kirkolle. Usein vanhoille kulttipaikoille rakennettiin kristillinen kirkko tai niitä käytettiin muuten kristillisissä menoissa. ”Paholaisen paikkojen” kautta Seppo ottaa kiinnostavasti käsittelyyn suomalaisen kansanuskon eli kirkollisen kielenkäytön pakanuuden. Tätä voi kaiketi pitää poikkeuksellisena teologisessa tutkimuksessa.”

Esa Ylikoski

JOENSUUSTA MALLIA SITOUTTAMATTOMUUDEN TOTEUTTAMISEEN

”Joensuussa varhaiskasvatuksen toiminta-aikana ei järjestetä uskonnollisia tilaisuuksia tai toimituksia. Henkilöstö voi konsultoida katsomusyhteisöjen edustajia heidän edustamastaan katsomuksesta ja lisätä näin omaa katsomuskasvatuksen osaamista.”

”Sitouttamattomuus tarkoittaa, että katsomuksia tarkastellaan tasaveroisina arvottamatta niitä. Lapsia ei sitouteta uskomaan tai ajattelemaan tietyn uskonnon tai katsomuksen mukaisesti. Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa katsomuskasvatuksesta ja sen käytännön toteutuksesta. Toteuttaessaan katsomuskasvatusta henkilöstön tulee toimia ammatillisesti omasta katsomuksestaan riippumatta.”

Näin Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022 (sivu 55), joka on hyväksytty kasvatus- ja koulutuslautakunnassa 21.6.2022. Ei sen tämän vaikeampaa tarvitse olla muissakaan kunnissa.

Toki tämä Joensuun 84-sivuinen suunnitelma on monessa muussakin suhteessa erittäin ansiokas.

Esa Ylikoski

joensuu.fi/documents/144181/3958508/Joensuun+kaupungin+varhaiskasvatussuunnitelma+2022.pdf

ESITYS: KIRKOLLINEN OHJELMA VAPAA-AIKAAN

Helsingin seudun vapaa-ajattelijat teki toukokuussa esityksen ”Päiväkotien ja koulujen toiminta kaikille sopivaksi”. Se lähetettiin Helsingin, Espoon ja Vantaan kasvatuksen ja opetuksen lautakunnille. Yhdistyksen mielestä kirkollisten uskonnollisten tilaisuuksien aika ja paikka on koulupäivien ja päiväkotipäivien ulkopuolella. Niille on aikoja ja paikkoja, jos lasten vanhemmat niin haluavat.

Esitystä perusteltiin

- johtajien, rehtorien ja opettajien ajan ja energian säästöllä, kun ei tarvitse jakaa lapsia kahteen ryhmään ev.-lut. kirkon uskonnollisen tilaisuuden takia,
- perheiden yksityisyyden suojan parantamisella, kun uskonto tai katsomus katsotaan arkaluontoiseksi tiedoksi,
- päiväkotilasten ja oppilaiden leimautumisen ja muiden haitallisten seuraamusten riskin vähentymisellä ja yhdenvertaisuuden parantumisella,
- opettajien työtehtävien tasaisemmalla jaolla,
- keskittymisellä kaikille yhteiseen monimuotoiseen toimintaan.

Lehtemme painoon mennessä kaupunkien kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnat eivät olleet vielä käsitelleet asiaa. Kuitenkin Espoon ja Vantaan toimialajohtajien vastausviestissä ei osoitettu innostusta aloitteen johdosta. Asiasta olisi kuitenkin paikallaan keskustella ja päättää lautakuntatasolla. Helsingissä ja Vantaalla ev.-lut. kirkon jäsenosuus on alle 50 prosenttia ja Espoossakin pian alittamassa sen.

Miksi kuntien kasvatuksen ja koulutuksen on tässä asiassa niin vaikea tehdä selkeä linjaus? Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen perusteissa linjataan ”uskonnollinen, katsomuksellinen ja puoluepoliittinen sitouttamattomuus”. Se tarkoittaa uskonnollista tunnustuksettomuutta ja muutakin sitouttamista esimerkiksi yhden tahon toistuvien vierailujen muodossa.

Jumalanpalvelus jos joku on tunnustuksellinen; peruskoulussa sellaisten liittäminen toistuvasti koulupäivään rikkoo opetussuunnitelmassa säädetyn sitouttamattomuuden. Myös hartaushetket ja -tilaisuudet päiväkodissa ja koulussa rikkovat sitouttamattomuutta – niin kuin minkä tahansa puolueen säännölliset satutunnit rikkoisivat sitä.

Pallo on kuntien kasvatuksen ja opetuksen lautakunnilla. Vaikka kunnilla on päätösvalta, myös Opetushallituksen olisi hyvä antaa asiasta uusi lakiin sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen perusteisiin nojaava ohje.

Thomas Mangs

SUVIVIRSI SÄILYY, KIRKON RAHOITUSTA NIPISTETÄÄN

Uuden hallituksen ohjelmassa on yhden prosentin indeksijarru valtionkirkkojen rahoitukseen. Tämä säästää valtion menoja viisi miljoonaa euroa vuodessa vaalikauden loppuun mennessä. Summa koostuu lähes täysin evankelis-luterilaisen kirkon rahoituksesta, ortodoksisen kirkon tuki vähenee noin 100 000 euron verran.

Uskonnon rooli peruskoulussa ei ohjelman mukaan vähene: ”Koulujen kasvatustehtävään kuuluu varmistaa, että suomalainen kulttuuriperintö välittyy uusille sukupolville. Tähän sisältyy myös koulujen juhlaperinteiden vaaliminen kevät- ja joulujuhlineen.” Peruskoulujen toimintaa laajemmin on tarkoitus selvittää. Tämä antaa kantoaallon jolla muistuttaa ET-opetuksen sallimisesta jatkossa kaikille sitä haluaville.

Tyttöjen sukuelinten silpominen kriminalisoidaan rikoslaissa nykyistä selkeämmin. Tämä tarkoittanee, että poikien ympärileikkauksen osalta nykyinen epämääräinen tilanne säilyy. Laajaa sananvapautta on ohjelman mukaan tuettava, mutta tuskinpa se jumalanpilkkalain kumoamista tarkoittaa.

Hyvä saattohoito ja eutanasia eivät ole toisilleen vastakkaisia. Silti kirjaus saattohoidon parantamisesta lienee tulkittava niin, että eutanasia ei tällä vaalikaudella etene. Abortin suhteen ohjelmassa ei ole Kristillisdemokraattien toivomaa mainintaa oikeudesta kieltäytyä sen tekemisestä uskonnollisin syin.

Seurakunnat mainitaan erikseen järjestöjen lisäksi viidessä eri asiassa nuorista ikäihmisiin. Kirjauksen todellinen merkitys ja mahdollinen vaikutus uskonnonvapauteen ei ole selvä.

”Puoskarilaki” eli jonkinlainen ns. vaihtoehtohoitojen sääntely lailla sai myös selvitetään-maininnan. Valitettavasti ohjelmassa vaihtoehtohoidot mainittiin ilman lainausmerkkejä.

Sari Multala (Kok.) ainoana uutena ministerinä antoi neutraalin vakuutuksen aloittaessaan tehtävänsä, 13 muuta vannoivat uskonnollisen valan. Rinteen hallituksen aloittaessa vakuuttajia oli sentään neljä, vannojia kuitenkin seitsemän eli enemmän silloinkin.

Jori Mäntysalo

Tähtitieteilijä Esko Valtaoja:

MAAILMANLOPPU PERUTTU HUONON ENNAKKOMYYNNIN VUOKSI

RISTO K. JÄRVINEN

Mitä kuuluu?
Miköpäs tässä! Kahdeksan vuotta eläkeläisenä tulee kohta täyteen, enkä ole päiväkaan katunut sitä että jätin ”fantastisen yliopistouudistuksen” autiomaan taakseni.

Onko uusia kirjoja tulossa?
Nyt syksyllä tulee kolmas koottujen kolumnien pokkari, työnimeltään *Kuukävely ja kuusi voileipää*. Seuraavaa varsinaista kirjaa ei ole tiedossa, onhan tässä jo tullut ulos viisitoista kirjaa 22 vuodessa. Ja suomenkielisiä alan tietokirjojakin on jo tarjolla aivan eri lailla kuin neljännesvuosisata sitten. Mutta eihän sitä koskaan tiedä, alitajuntani kanssa ei voi neuvotella eikä minulla ole mitään kontrollia siihen, mikä idea sieltä ryömii seuraavaksi ylös. Hyviä ehdotuksia otetaan tietysti aina vastaan.

Mitä uutta tähtitieteessä on tapahtunut eläkkeelle jäämisesi jälkeen?
Aikamoinen liuta, kaikista uusista eksoplaneetoista gravitaatioaaltoihin, mustien aukkojen kuviin ja Webb-avaruusteleskoopin löytämiin varhaisen avaruuden galakseihin. Mutta suurimmat kysymykset odottavat edelleenkin vastausta. Miksi ja miten maailmankaikkeus vaivautui olemaan olemassa? Mitä ovat pimeä energia ja pimeä aine? Onko siellä ketään?

Mitä kuuluu tieteelle ja humanismille nyt?
Tiede ja humanismi voivat hyvin, ei pidä antaa somen paskanjauhannan ja loiskiehunnan hämätä tässäkään asiassa. Ääliöitten ja ääriryhmien on vain paljon helpompaa pitää meteliä nykyisin, ja valtamedia saa niistä helppoa palstantäytettä, mutta se ei tarkoita sitä, että kumpiakaan olisi entistä enemmän. Onhan esimerkiksi pitkän tähtäimen muutoksia mittaavassa *Tiedebarometrissa* tieteen arvostus sen kun kasvanut ja huuhaan kannatus laskenut. Se ei tietenkään tarkoita sitä, että maailma olisi valmis, tai etteikö meidän pitäisi olla huolissaan esimerkiksi nuorten ja aikuistenkin medialukutaidosta. Tai siitä, että kännykkä ja sormen pyyhkäisy ovat aivan liian usein korvanneet kirjan ja painetun lehden tiedonlähteenä jopa muuten ihan normaalilta vaikuttavilla aikuisilla.

Suhtaudut tulevaisuuteen positiivisesti. Miten tähän sopii Ukrainan sota?
En suhtaudu maailmaan enkä tulevaisuuteen positiivisesti, vaan realistisesti, yrittäen aina katsoa miltä asiat näyttävät hieman pitemmällä aikavälillä katsottuna ja mikä on todellinen tilanne. Historialla on hämmästyttävä kyky tasoittaa ryppyjään. Jopa mokistamme suurimmat, kaksi maailmansotaa, eivät juuri näy kehityskäyrissä, kun katsomme maailmaa vuosisataisessa eikä tämän illan uutisten aikaskaalassa. Verrattuna vaikkapa lapsuuteni ja nuoruuteni ajan sotiin Ukraina on pieni ja paikallinen konflikti; elämme edelleenkin maailmanhistorian rauhallisinta kautta. On tärkeää kysyä, miten saisimme Ukrainan sodan loppumaan, mutta vähintäänkin yhtä tärkeää on kysyä, miksi sodat ja muu väkivalta ovat vähentyneet maailmassa. Mitä olemme tehneet oikein?

Entä ilmastonmuutos? Onko peli jo menetetty?
Peli on savolaisittain sanottuna voittamista vaille valmis. Olen toiminut pitkään aktiivina kansalaisyhdistys *Myrskyvaroitus ry:n* hallituksessa ja liike-elämän *Climate Leadership Coalitionin* henkilöjäsenenä, joten tosiasiointen pitäisi olla tiedossa. Kymmenen vuoden aikana niin yksilöiden, yhteiskunnan kuin maailmankin tasolla on tapahtunut lähes uskomaton muutos oikeaan suuntaan ilmastonmuutoksen torjunnassa. Ongelma ei enää ole se, ettemmekö ottaisi sitä tosissaan, eikä myöskään se, ettemmekö kykenisi sitä pysäyttämään, vaan että emme vieläkään toimi kyllin ripeästi ja päättäväisesti. Meillä on kaikki tarvittava tieto ja teknologia. **Greta Thunbergia** siteeraten: ”Listen to the scientists!”

Onko maailmanloppu jo ovella?
Taas kerran peruttu lippujen huonon ennakkomyynnin vuoksi.

Olet agnostikko. Miksi agnostikko, etkä esimerkiksi ateisti?
Sanoista ja niiden merkityksestä voi tietysti kinastella loputtomiin. Itse määrittelisin ateistin ihmiseksi, joka tietää että Jumalaa (tms.) ei ole olemassa, kun taas agnostikko tietää olevansa *a gnosis*, varmaa tietoa vailla. Kuten me kaikki itse asiassa olemme.

Onko tarpeellista asettaa ateismi/agnostismi vastakkain?
Ei vastakkainasettelusta yleensä ole mitään hyötyä, mutta minulla on kyllä hieman sellainen käsitys että Vapaa-ajattelijat on sangen selkeästi ”puhdasoppisten” ateistien järjestö, ja muiden ääni tahtoo usein jäädä kuulematta. Keskustelu jyrkän ateistin kanssa on suunnilleen yhtä kiinnostavaa ja hyödyllistä kuin väittely fundamentalistiuskovaisen kanssa; ripaus nöyryyttä ei tekisi pahaa kummallekaan. Paatuneena luonnontieteilijänä ja muutenkin tunnetusti ilkeänä ja pahana ihmisenä voisin myös todeta, että vahva ateismi ei ole tieteellisesti perusteltavissa – kuten ei myöskään vahva uskonnollisuus. Meillä ei ole pitävää todistusta siitä, että Jumala (tms.) on olemassa, kuten suunnilleen jokainen tapaamani pappi myöntää. Meillä ei ole pitävää todistusta siitä, että Jumalaa (tms.) ei ole olemassa, vaikka suunnilleen jokainen tapaamani ateisti uskoo niin.

Olit tukemassa kansalaisaloitetta ET-opetuksen sallimisesta kaikille valittavissa olevaksi. Miksi näit asian tärkeäksi?
ET opettaa kaikille ihmisille välttämättömiä ajattelun perustaitoja, sen ei pitäisi olla valinnainen vaan kaikille pakollinen samoin kuin matematiikan, luonnontieteen, äidinkielen tai filosofian. Toisaalta ymmärrän myös sen näkökannan, että uskonnon opetus on parempi pitää niin sanotusti koko ajan näkyvissä, yhteisessä kontrolloidussa kouluopetuksessa. Ainakin jos vaihtoehtona on, että se katoaa jonkin sortin *madrasa*-kouluihin ja tulee kaapatuksi uskonnollisten ääriliikkeitten ja lahkojen omaisuudeksi. Jos kuuluu johonkin uskontokuntaan, oman uskon perusteet pitäisi oppia mieluummin koulussa kuin kuin kirkossa tai moskeijassa.

Näetkö, että koulussa olisi muuta kehitettävää?
Kouluaikoinani olin vaikuttunut vapaaehtoisuuteen ja vapauteen perustuvasta koulusta, tyyliin *Summerhill*. Nyt en ehkä luottaisi enää yhtä paljon puhtaaseen omaan valintaan, mutta mielestäni meidän pitäisi luopua ajatuksesta, että kaikille pitää opettaa ja kaikkien pitää oppia kaikkea. Välttämättömien perustaitojen lisäksi ihmisen pitäisi voida kehittää ennen kaikkia omia erikoistaitojaan, oli kyseessä sitten koripallon pelaaminen tai korkeampi matematiikka.

Olet *Oikeus arvokkaaseen kuolemaan* -yhdistyksen hallituksessa. Miksi näet tärkeäksi, että eutanasia on laillistettava Suomessa? Miksi asia ei tunnut menevän mitenkään läpi? Nytkin hallitusohjelmassa todetaan, että ”panostetaan saattohoitoon”.
Suunnittelemme nyt uuden kansalaisaloitteen tekemistä, se lienee ainoa keino yrittää edetä nykyisen hallituksen aikana. Ihmisen oikeuteen saada päättää omasta elämästään kuuluu myös oikeus saada päättää omasta kuolemastaan. Tuo oikeus ei kuulu *Lääkäriliiton* hallitukselle tai **Päivi Räsäselle**. Yhdistyksemme puheenjohtaja **Juha Hänninen** on lääkäri, saattohoitokodin entinen johtaja ja varmaan eniten ei-arvokkaita kuolemia nähnyt henkilö Suomessa; hänen kirjansa *Auta minut kuolemaan* kertoo, millaista on joutua kuolemaan ilman armoa. Itselleni eutanasia on myös hyvin henkilökohtainen asia, kirjaimellisesti kuolinvuoteen äärellä annettu lupaus.

Mikä on näkemyksesi Vapaa-ajattelijoista yhdistyksenä?
Liikaa puhdasoppista ateismia, liian vähän pohdiskelevaa dialogia ja omien ajattelutapojen haastamista. Ei pelkkä räksytys tyyliin ”kaikki uskonto on läpimätää ja kaikki uskovaiset hulluja” vie mitään asiaa eteenpäin, päinvastoin. Jo jäsenmäärän jatkuvan laskun pitäisi havahduttaa vapaa-ajattelijat pohtimaan, missä määrin tuo ajattelun vapaus toteutuu nykyisessä yhdistyksessä, ja voitaisiinko asioita tehdä toisinkin.

Oletko ehtinyt vilkaista Vapaa Ajattelija -lehteä viime aikoina?
Valitettavasti aika vähän; on niin monia lehtiä jotka pitäisi ehtiä lukea päivittäin, viikottain tai kuukausittain. En myöskään oikein löydä lehdestä artikkeleita, jotka antaisivat minulle todellista ajattelemisen aihetta, sen sijaan löydän aivan liikaa puhdasoppista ideologista liturgiaa. Kuulin sitä jo ihan tarpeeksi seitsemänkymmentäluvun taistolaisilta. Voisin ottaa vertailukohdaksi *Vartija*-lehden, jossa kristinuskoa pohditaan ja haastetaan jatkuvasti kaikin mahdollisin tavoin. Itse asiassa esitin eräässä keskustelukirjassani puolitosissani ehdotuksen, että *Vartija* ja *Vapaa Ajattelija* voisivat yhdistyä yhdeksi lehdeksi. Miettikääpä sitä.

Vapaa-ajattelija vastaa Valtaojalle:

ANTAUDUN – EI USKOTA, EI USKOTA

Esko Valtaoja ampuu aika kovilla Vapaa-ajattelijoita kohtaan. Mitä vastaa liittohallituksen jäsen ja Helsingin yhdistyksen puheenjohtaja *Esa Ylikoski*?
Voisin olla pitkälti samaa mieltä, jos Vapaa-ajattelijat olisi sellainen kuin Esko kuvaa. Minusta käsitykset tuntuvat olevan viime vuosituhannelta. En tiedä kenen kanssa hän on silloin väitellyt, mutta enää sellainen ei meillä helposti onnistuisi. Kun maailma on lavea, ymmärrän hyvin, että tähtitieteen professori (emer.) ei ehdi kaikkia lehtiä, kuten *Vapaa Ajattelijaa*, seurata.

Voimme nyt kuitenkin antautua Eskolle: ei uskota, ei uskota. Vapaa-ajattelijoissa ei ketään vaadita uskomaan mitään, ei sitäkään, että jumalaa ei ole.

Tähän numeroon ideana oli käsitellä mahdollisia vääriä käsityksiä vapaa-ajattelijoista. Muillakin kuin Eskolla voi olla samantapaisia mielikuvia. Joten tässä vastauksia:

Ateistien ateistinen järjestö?
Monet vapaa-ajattelijat mieltävät itsensä myös ateisteiksi, mutta Vapaa-ajattelijain liiton sääntöjen tarkoituspykälässä mainitaan erikseen ”ateistit, agnostikot, skeptikot ja uskontojen suhteen välinpitämättömät” sekä pyrkimys toimia uskonnottomien ihmisoikeus-, etu- ja kulttuurijärjestönä.

Liitto ei ole vain ateistien järjestö eikä sen agendalla, tavoitteissa ja strategiassa ole ateismin julistaminen, vaan yhdenvertaisuus ja ajatuksen vapaus, humanismi, sekulaari kulttuuri, tiedepohjaisuus, rationaalisuus, kriittisyys – sekä toimiminen katsomuksellisena foorumina. Tavoitteet ovat yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja katsomuksellisesti myönteisesti ilmaistuja.

Ateismin ”puhdasoppisuus” ja agnostismi
Vapaa-ajattelijain piirissä, edes avoimilla keskustelufoorumeilla ei ole vuosikausiin väitelty ateismin vahvuusaseista. Saivartelu ns. vahvasta ja heikosta ateismista ei kiinnosta.

Ateistit vapaa-ajattelijoissa tietääkseni kelpuuttavat ateisteiksi kaikki, jotka eivät usko yliluonnolliseen kaikkivaltiaaseen jumalaan – myös agnostikot, jotka eivät usko. Uskomista ei vaadita eikä suosita; uskonnottomuutta suositaan niin filosofisesti kuin kulttuurisesti ja yhteiskuntapoliittisesti.

Agnostinen ateismi on siis erittäin ok. Enkä ole kuullut, että joku uskoisi vain vähän vain puolivallattomaan jumalaan; tosin oletusarvoisesti hän ei kannattaisi ev.-lut. kirkon valtiokirkollisia etuoikeuksia eikä Koraanin määräyksiä, joten tervetuloa vapaa-ajattelijoihin.

Jos joku haluaa identifioida itsensä mieluummin agnostikoksi kuin ateistiksi, se siis käy vapaa-ajattelijoissa hyvin. Jotkut kokevat sen sosiaalisesti siistimmäksi ja helpommaksi, vaikka oikeasti eivät uskokaan kaikkivaltiaaseen eivätkä iankaikkiseen elämään. Itseni toki identifioin ateistiksi, humanistiksi, sekularistiksi, rationalistiksi ja vapaa-ajattelijaksi ilman ismejä.

Ateismiin on viime vuosituhannella lyöty myös poliittisia leimoja. Globaalisti eräin paikoin ateismia pidetään rikoksena, josta on säädetty jopa kuolemantuomioita. Paikoin tosin jumalanpilkaksi riittää agnostikon ”uskottomuus” sekä uskosta luopuminen.

”Räksytys” – uskonto, kirkko ja valtio
Jos tarkastellaan Vapaa-ajattelijain liiton julkisia kriittisiä kannanottoja, hyvin harva niistä ampuu uskontojen oppeja, ”pyhien kirjojen” dogmeja vastaan. Ehkä vähemmän kuin aihetta olisi? Onneksi kuitenkin yksittäiset vapaa-ajattelijat käyvät filosofista ja katsomuksellista kriittistä keskustelua. Ja myös kirjoittavat Vapaa Ajattelija -lehteen tarinoita oman maailmankatsomuksensa kehittymisestä.

Paradoksaalista tai ei, Vapaa-ajattelijain kritiikistä – ”räksytystä”, ”jurnutusta”, kehittävää palautetta – hyvin suuri osa kohdistuu valtiovaltaan – ei kirkkoon ja uskontoihin. Evankelis-luterilaisen kirkon epäreiluista etuoikeuksista vastuu on eduskunnalla ja hallituksella, entisillä ja nykyisellä. Kirkolla on ”lähetyskäskynsä” tehdä kaikki opetuslapsikseen, joten totta kai se käyttää sille suodut etuoikeudet. Ei ole suden vaan paimenen vika, jos susi syö lampaita.

Puhdasoppinen ideologinen liturgia
Liitto ja lehti mieltävät itsensä yhteiskunnalliseksi, kulttuuriseksi ja katsomukselliseksi, ei niinkään ideologiseksi. Jos liturgiaan kuuluu toisteisuus kirkkovuoden tapaan, liiton kannanotoissa on ihmisoikeuksiin, yhdenvertaisuuteen sekä uskonnon ja katsomuksen vapauteen liittyvää toisteisuutta.

Onko se fundamentalismia, jos toistuvasti vedotaan fundamentaalisiin perusoikeuksiin? Kirkon ja valtion ero viipyilee kuin syntisen parannus. Siksi kirkon julkisoikeudellisen erityisaseman epäreiluista etuoikeuksista katsotaan tarpeelliseksi tehdä korjausehdotuksia ja uutisoida niistä. Jokaiselle eduskunnalle.

Vapaa Ajattelija ja *Vartija*
Alan lehtien välistä yhteistyötä voisi kyllä kehittää, vaikka kohderyhmät hieman vaihtelevatkin. Juttujen vaihdosta tai julkaisusta voisi kenties aloittaa. *Skeptikko*, *Humanisti*, miksei Vartijakin. Yhdistämistä ajattelen lähinnä *Humanists Internationalin* jäsenjärjestöjen kesken, sanoo Ylikoski.

USKONNON VAIKUTUKSIA MAAHANMUUTTAJANAISTEN ARJESSA

TEKSTI JA KUVA:
BINAR MUSTAFA

Ala Saeed on toiminut yli neljänkymmenen vuoden ajan tasa-arvoaktivistina, puolet tästä ajasta Suomessa. Täällä hän työskentelee alan asiantuntijana muun muassa maahan muuttaneiden naisten vertaistoiminnassa. Monissa haastatteluissaan hän on tuonut esiin naisten kohtaamia haasteita ja epäoikeudenmukaisuuksia sekä avannut uusia näkökulmia. Tässä keskustelussa tarkastelemme uskonnon ja kulttuurin merkitystä maahan muuttaneiden naisten arjessa Suomessa.

Kaikissa uskonnoissa naisten asema on toissijainen

Maahanmuuttajanaisten kokemat haasteet Suomessa ovat moninaisia, ja Ala korostaa kulttuurin ja uskonnon merkitystä näissä haasteissa.

”Kulttuuri on laaja käsite, mutta esimerkiksi kielen ja uskonnon merkitykset vaikuttavat oleellisesti.”

Hän puhuu erityisesti maahan muuttaneista naisista, jotka ovat saapuneet maista, joissa islam on valtauskontona ja vaikuttaa edelleen arkielämään.

”Kulttuurien vaikutukset, maahan muuton syyt, verkostot ja tietoisuus vaikuttavat merkittävästi maahan muuttaneiden kotoutumiseen. Myös sillä on merkitystä, ovatko esimerkiksi pariskunnat tulleet samaan aikaan maahan vai nainen tullut miehensä perässä.”

Ala myös huomauttaa, että uskonnoissa on arvomaailmoja, jotka määrittävät mm. arkielämän suunnan ja naisten aseman.

”Eri uskonnoissa arvostetaan eri asioita, ja ne vaikuttavat jokapäiväiseen elämään. Melkein poikkeuksetta kaikissa uskonnoissa naisten asema on toissijainen, mikä näkyy kaikilla elämän ja yhteiskunnan osa-alueilla, kuten poliittisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa elämässä. Tasa-arvo on kaukana.”

Ala kertoo itsekin tulleen maasta, missä islamilla on valta, ja kokeneensa omakohtaisesti, kuinka tämä näkyy jo syntymästä alkaen.

”Ilman että olisin tietoinen mistään, minut rekisteröitiin muslimiksi. Siis jo syntymästä alkaen tehdään selväksi, ettei vapauksia ole.”

Rajoitettu vapaus ulottuu laajalti elämän osa-alueisiin pitkin elämää. Naisilla on vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskuntaan. Korkea-arvoisissa asemissa naisia nähdään huomattavasti vähemmän, ja lait eivät ole naisten puolella. Alalle naisten asema on yhteiskunnan sivistysasteen mittari.

”Yhteiskunnissa, joissa naiset joutuvat peittämään itsensä ja herättämään mahdollisimman vähän huomiota miehissä, naisten eriarvoinen asema rajoittaa heidän ajatteluaan, hyvinvointiaan ja kehitystään. Uskonnolla on väkisin asemoitu rooli yhteiskunnassa, ja tämä heijastuu ihmisten elämän eri osa-alueisiin, jopa perheiden sisäiseen käyttäytymiseen.”

Vapauden rajoitukset seuraavat muutettaessa Suomeen

”Joissakin tapauksissa maahanmuuttajaperheet kokevat velvollisuudekseen opettaa lapsilleen tietyt perinteet ja käytännöt, kuten huivin käyttämisen tai uskonnon opettamisen. Naisille saatetaan asettaa rajoituksia ystävystymisessä vastakkaisen sukupuolen kanssa.”

Haasteet ja niiden vaikutukset jatkuvat myös lasten kasvuvaiheessa, murrosiässä ja aikuisuudessa.

”Aikuisen elämässä uskonnolliset tekijät vaikuttavat edelleen arkipäivään. Moni vanhoillisista perinteistä elää edelleen Suomessa, kuten avioliiton solmiminen tiettyä määrää kultaa vastaan. Tämä tapa on verrattavissa kaupantekoon. Lisäksi avioero naisille islamin pohjalta ei ole yhtä helppoa kuin miehille. Siksi ei ole tavatonta, että pariskunnat pysyvät liitossa vastoin tahtoaan yhteisön paineen tai perinteiden vuoksi”, Ala kertoo.

Vaikka Suomen lainsäädäntö tarjoaa naisille mahdollisuuden poistua hankalista tilanteista, Ala huomauttaa, että tietämättömyys oikeuksista ja riippuvuus perheestä tai yhteisöstä voi tehdä tilanteen vaikeaksi. Siksi on tärkeää, että jo alkuvaiheessa maahan muuttaneet naiset saavat tietoa oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan.

Suomessa toimii myös aktiivinen kolmas sektori, mutta Alan mielestä kaikki järjestöt eivät ole naisten oikeuksien puolella.

”Valitettavasti on tahoja, jotka puolustavat vanhoillisia perinteitä ja vetoavat naisten ja miesten eri rooleihin, joka käytännössä voi olla naisten oikeuksia vastaan. Tämä estää naisia saamasta tarvittavaa apua.”

Naiset voivat tarvita apua oikeuksiinsa

Ala kritisoi myös monikulttuurisuuteen liittyviä säädöksiä ja tiedotusta.

”Viranomaistoiminta on jossain tapauksissa katsonut epätasa-arvoa oikeutettuna. On esimerkiksi mahdollistettu lasten poisjäänti musiikin tai kuvaamataidon tunneilta omiin uskontoihin vedoten. Nämä voivat vaikuttaa lapsen kasvatukseen. Lapsen erottaminen muista lapsista ei ole harmitonta. Joskus pakkoavioliitto on myös hyväksytty oman kulttuurin perusteella. Onneksi siihen on tulossa muutoksia. Suunta on oikea, vaikkakin hidasta.”

Kunniaväkivalta on teema, joka on näkynyt ja kuulunut paljon Alan työssä. Hän toteaa, että Suomessa on työskennelty kunniaväkivaltaa vastaan, mutta ei vieläkään asian vakavuuden vaativalla tavalla. Myös taloudellisesti moni nainen kohtaa väkivaltaa ja epäoikeudenmukaisuutta, joka vaikuttaa suoranaisesti arkielämään. Ala Saeed tiivistää:

”Naisten kohtaamia haasteita ja vaikeuksia tulee tunnistaa paremmin. Ei pidä aina odottaa naisten itse ilmoittavan ongelmistaan, sillä se ei ole kaikille helppoa tai itsestään selvää. Tulisi reagoida, jos vuosien jälkeen nainen ei ole oppinut kieltä tai hänen elämänsä on rajoittunut pelkästään lasten hoitamiseen.”

”Moni vanhoillisista perinteistä elää edelleen Suomessa, kuten avioliiton solmiminen tiettyä määrää kultaa vastaan”, Ala Saeed kertoo.

TYTÖILLE, JOTKA AJATTELEVAT OLEVANSA YKSIN

Nuori nainen etsii omaa tietään vapauteen keskenään ristiriitaisten yhteisöjen puristuksessa. Koskettavasta ja ajatuksia herättävästä tarinasta tulee näytelmä: kantaesitys on Kansallisteatterin suurella näyttämöllä 21.9.

”Näyttämöteos kertoo oman yhteisönsä ankarien sääntöjen ja kantaväestön ennakkoluulojen alla elävästä nuoresta, joka livahtaa salaa leffan päivänäytökseen ja Tyttöjen talon turvaan. Myöhemmin tästä somalialaisesta tytöstä kasvaa arvostettu yhteiskunnallinen vaikuttaja. Tapahtumapaikkana on Helsinki, josta poiketaan niin Lontooseen kuin Mogadishuun. Näytelmä kuitenkin ottaa myös taiteellisia vapauksia ja luo aiheesta omalakisen fiktiivisen näkemyksen.” (Kansallisteatteri)

Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin pohjautuu suurelta osin **Ujuni Ahmedin** ja **Elina Hirvosen** samannimiseen teokseen (WSOY, 2022). Arvioin kirjan Vapaa Ajattelijassa 4/2022 otsikolla ”Häpeän voittamista ja hiljaisuuden rikkomista” (https://vapaa-ajattelijat.fi/blog/lehti/hapean-voittamista-ja-hiljaisuuden-rikkomista/).

Kirjan tapaan näytelmä saa vahvan suosituksen myös meille valkoisille feministeille.

Esa Ylikoski

MAAILMAN HUMANISTIKONGRESSI YHDISTI DEMOKRATIAN, HUMANISMIN JA KATSOMUSVAPAUDEN

TEKSTI: ESA YLIKOSKI
KUVAT: ESA YLIKOSKI JA WORLD HUMANIST CONGRESS

World Humanist Congress 2023 keräsi elokuun alussa yli 400 osallistujaa 40 maasta Kööpenhaminaan. Kongressin järjestivät pohjoismaiset järjestöt, Suomesta *Vapaa-ajattelijain liitto*, yhdessä kansainvälisen humanistiliiton, *Humanists Internatiolin* kanssa. Mukana oli ateisteja ja agnostikkoja, humanisteja, rationalisteja, sekularisteja ja vapaa-ajattelijoita kaikilta mantereilta.

Yleisteemana oli demokratian kehittäminen humanististen arvojen avulla. Tanskalais-brittiläisen koomikon, juontajan ja kirjailijan **Sandi Toksvigin** innostavan avauksen jälkeen puhui mm. Norjan entinen pääministeri **Thorbjørn Jagland**. Hän totesi politiikan ja uskonnon suhteen ongelmallisuuden, koska politiikkaan kuuluvat kompromissit, mutta uskoon ei niinkään. Jumalan nimissä taistellaan uskontojen välillä ja myös sisällä, esimerkiksi shiiojen ja sunnin välillä. Jagland kritisoi sitä, että maailmanjärjestystä on horjutettu YK:n turvallisuusneuvosto ohittaen niin Venäjän hyökkäyksessä Ukrainaan kuin myös Yhdysvaltojen hyökkäyksissä Irakiin ja Libyaan, jotka ovat yhteiskuntien romahdettua yhä ongelmapesäkkeitä. Hän vetosi kansainvälisen lain palauttamisen puolesta. Ei pidä unohtaa II maailmansodan jälkeisiä keskeisiä johtopäätöksiä ja antaa tilanteen luisua väärään suuntaan.

Demokratia ja ihmisoikeudet ovat yksityisen ihmisen oikeus, ei vain enemmistövaltaa. Jos katsomme syrjään, kun ihmisoikeuksia poljetaan, ennen pitkään kukaan ei ole turvassa, kuten **Willy Brandt** oli Jaglandille sanonut. Oikeuksien puolesta pitää taistella.

Valtio-opin professori **Sofia Näsström** Uppsalan yliopistosta, käsiteli demokratiaan kohdistuvia uhkia. Hän nosti esiin pelon lietsomisen ja sen myötä syntyvän pelon ilmapiirin. Polarisoiva ”valkoinen kristillinen nationalismi” ei ole yksin Yhdysvaltojen ongelma. Keskustelukulttuuria kärjistetään ja estetään asiallinen keskustelu. Evoluution, abortin ja syntyvyyden säännöstelyn sekä LGBTQ+-oikeuksien kieltäminen leviää myös Afrikassa ja Aasiassa.

Yksi yleisistunnoista käsitteli Ukrainan tilannetta, josta alustivat Nobelin rauhanpalkinnon saaneen *Ukrainian Center for Civil Liberties* -keskuksen johtaja **Oleksandra Romantsov** sekä rintaman tapahtumia uutisoinut ja videoinut romanialainen sotakirjeenvaihtaja **Remus Cernea.**

Yhteisistuntojen lisäksi kongressin ohjelmassa oli 24 seminaaria, joista kukin osallistuja pystyi valitsemaan neljä, kunkin kuudesta vaihtoehdosta. Kongressia edelsi humanistisia sekulaareja palveluja tarjoavien ammattilaisten seminaari, joka käsitteli seremoniapalveluja, koulutusta ja henkistä tukipalvelua. Suomesta siihen osallistui Pro-Seremonioiden edustaja.

Myös kongressin monissa seminareissa esillä uskonnottomien puhujapalvelujen tuottaminen nimiäisiin, häihin ja hautajaisiin. Humanistisilla seremonioilla on huomattava rooli erityisesti Pohjoismaissa, Iso-Britanniassa, Belgiassa ja Hollannissa. Kun edistämme maallistumista, pitää toimia sen puolesta, että maallistuneet ihmiset ja perheet saavat halutessaan laadukasta palvelua maallisen elämän eri vaiheissa.

Suomalaisittain kiinnostusta herätti Liettuaan muutamassa vuodessa kehitetty nettipohjainen puhujapalvelu *Laimingas žmogus, VšĮ*. Yritys allokoi parikymmenen puhujan palveluita alustalle tulleisiin tilauksiin. Puhujiksi ryhtyvien ja valmentautuvien ei tarvitse olla järjestön jäseniä.

Myös Tanskassa humanistisiin nuorisoseremonioihin valmentavaa koulutusta antavat opettajat eivät kaikki ole humanistiliiton jäseniä. Kun Suomessa on protuleirejä, Tanskassa on nuorille tarjolla kuusi arki-iltaa ja yksi lauantai koulutusta ennen ”nuorisovihkimistilaisuutta”, joka usein pidetään juhlallisessa paikassa, kuten kaupungintalolla, jonne mahtuu myös omaisia ja ystäviä.

Järjestöjen nuorisotoimintaa käsiteltäessä tuli esille, että muuallakin kuin Suomessa nuoret välttävät leimautumista. Projektit, tekeminen kiinnostavat enemmän kuin jäsenyys, boxiin asettuminen. Toisaalta Euroopan nuorten humanistien toiminta on ollut aktiivista. Kansainväliset leirit ovat toimineet. Erikoisempana nuorisotoiminnan muotona Norjassa ja Liettuassa on *Death-coffee*, jossa kuolemaa pyrittiin tarkastelemaan eri näkökulmista ja mystisyyttä purkamalla suuntaamaan ajatukset täyteen elämään.

Ihmisten pitää kehittää teknologiaa, ei päin vastoin -teemaryhmässä **Brit Ross Winthereik** kertoi Tanskassa

Nuorten roolin vahvistamista käsittelevä työryhmän paneeli.

Avajaistilaisuus. Järjestävien pohjoismaisten yhdistysten edustajat esittäytyvät. Oikealta Tanskan (avaaja), Ruotsin, Suomen, Norjan ja Islannin edustajat

KÖÖPENHAMINAN JULISTUS DEMOKRATIASTA: HUMANISTINEN ARVO

Demokratia, joka kunnioittaa jokaisen yksilön yhdenvertaisuutta, ihmisarvoa ja osallistumisoikeutta, on humanistinen menettelytapa keskustella yhteiskunnan normien ja lakien muuttamisesta. Humanistit korostavat, että demokratian tulee olla perusarvo, jota kaikkien tulee suojella. Kaikkia tulee kuulla yhtä arvokkaasti ja kunnioittavasti, ja demokraattinen prosessi tarjoaa puitteet tämän periaatteen noudattamiselle käytännössä. Demokratia ei ole enemmistön tyranniaa. Sen on liityttävä yhteen ihmisoikeuksien suojelun, oikeusvaltioperiaatteen ja sosiaaliseen kehitykseen sitoutumisen kanssa.

Näiden periaatteiden valossa vahvistamme seuraavaa:

1. Demokratia on yleismaailmallinen perustavaa laatua oleva arvo, joka on välttämätön humanististen periaatteiden toteuttamiselle maailmanlaajuisesti.
2. Demokratian tulee olla osallistavaa, avointa, vastuullista ja sekulaaria, ja sen instituutioiden ja käytäntöjen on oltava kansalaisten muuttuvien tarpeiden ja toiveiden mukaisia.
3. Kansalaisille on annettava valtaa, oikeutta käyttää kansalaisoikeuksia on suojeltava.
4. Demokratiaa kulttuurina on puolustettava aktiivisesti kaikkia uhkia vastaan, kuten autoritaarisia periaatteita omaksuvat hallitukset, liikkeet ja poliittiset puolueet. Demokratiaa on puolustettava niiltä, joilla on vastuutonta taloudellista ja sosiaalista valtaa, sekä kaikilta muilta voimilta, jotka pyrkivät horjuttamaan demokraattisia arvoja ja instituutioita.

Sitoudumme työskentelemään demokraattisemman maailman puolesta.

Amerikan ateistien puheenjohtaja Nick Fish. Järjestö isännöi seuraavaa maailman humanistikongressia 2026 yhdessä humanisti- ja sekulaarijärjestöjen kanssa.

palveluiden digitalisoinnista uskotun, että digipalvelut ovat kaikkien saatavilla, kun diginatiivit sukupolvet syrjäyttävät aikaisemmat. Tutkimus kuitenkin osoittaa, että digitaaliset palvelut eivät tavoita kaikkia, ovat liian vaikeita käyttää tai muusta syystä tavoittamattomissa ym. Tarvitaan uutta lähestymistä palvelujen takaamiseksi kaikille. Myös **Erich Prem** ihmetteli, miten ihmiskuntana olemme antaneet identiteettimme ja palvelumme kännykän kaltaiseen tekniikaltaan ja tietoturvaltaan huonoon laitteeseen. Meidän pitää löytää parempia ratkaisuja.

Uskontojen ja katsomusten dialogin edistämistä käsitteleväss̈ä teemaryhmässä kuultiin esityksiä Britanniasta, Norjasta, Kanadasta ja Nepalista. Keskustelua ja ymmärrystä voidaan edistää niin katutason toiminnalla kuin valtiollisella tasolla. Britannian humanistiliitto on kouluttanut 125 henkilöä dialogitaitoihin humanististen arvojen näkökulmasta.

Katutason vuorovaikutus – *Street Epistemology* – edistää kriittistä ajattelua ja rohkaisee siihen osallistuvia, myös meitä, arvioimaan omia katsomuksiaan tarkemmin. Kunnioittavan ja rakentavan dialogin kautta tulee tietoisemmiksi katsomuksensa taustoista ja perusteista sekä saattaa tunnistaa mahdollisia puutteita ajattelussaan.

Norjan humanistiliitto toimi jo 20 vuotta sitten sinnikkäästi valtiollisella saadakseen tasolla uskontojen välisen dialogin edistämisen laajennettua uskontojen ja katsomusten väliseksi dialogiksi. **Bente Sandvigin** esitys havahdutti ajattelemaan, miten Suomessa edelleen valtiovalta pitää uskonnottomia toisen luokan kansalaisina eikä tunnusta uskonnottomin järjestöjen roolia likikään siten kuin eri uskontojen ja uskonnollisten yhdyskuntien merkitys huomioidaan.

Päätösistunnossa teemana oli uskonnon ja katsomuksen vapaus sekä tarve taistella sen puolesta. Haasteita käsittelevät puheenvuorot tulivat Malawista, Yhdysvalloista ja Intiasta. Amerikan Ateistien puheenjohtaja **Nick Fish** kertoi, miten kristilliset nationalistit pyrkivät demonisoimaan ”kristinuskon vihaajia”. Tämä lisää vastakkainasettelua uskontojen ja katsomusten dialogin sijaan.

Kongressin lopuksi paljastettiin, että seuraava World Humanisti Congress 2026 paikkana on Washington, D.C. Yhdysvalloissa. Uutinen ei ollut yllätys, koska Miamiin valmisteltu kongressi jouduttiin vuonna 2020 perumaan koronapandemian rajoitustoimien vuoksi.

Vapaa-ajattelijain liitto ja suomalaiset sekulaarijärjestöt esittäytyivät eri puolilta maailmaa saapuneille kongressivieraille posterinäyttelyssä ja posterien esittelyllä. Kongressiväki hyväksyi lopuksi yhteisen julkilausuman demokratian ja humanismin liitosta.

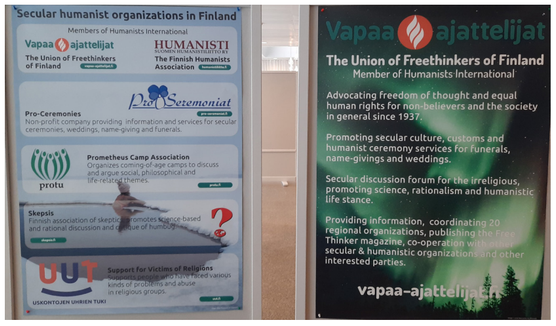

Vapaa-ajattelijan liitto ja suomalaiset sekulaarijärjestöt esittäytyvät postereilla. Antti Värri ja Esa Ylikoski olivat paikalla vastaamassa kysymyksiin ja antamassa lisätietoja.

EIPÄ TULLUT JEESUSTA

KOLUMNI

Jumalharhat

ROBERT BROTHERUS

RAAMATUN evankeliumeissa Jeesus lupaa tulevansa takaisin sen hetkisen sukupolven vielä olevan elossa: ”Silloin nähdään Ihmisen Pojan tulevan pilvien keskellä suuressa voimassaan ja kirkkaudessaan […] Totisesti: tämä sukupolvi ei katoa ennen kuin kaikki tämä tapahtuu” (Markus 13:26). Ja vielä suoraviivaisemmin opetuslapsilleen: ”Totisesti: tässä joukossa on muutamia, jotka eivät kohtaa kuolemaa ennen kuin näkevät Ihmisen Pojan tulevan valtakuntansa kuninkaana” (Matteus 16:28).

Se, että Jeesus ei tullut näin pian takaisin, on merkittävä ongelma kristinuskolle. Jos Jeesus todellakin antoi tuollaisen yksiselitteisen lupauksen, niin sitten hän joko valehteli tai erehtyi. Jos sen sijaan lupaukset ovat evankeliumien kirjoittajien Jeesuksen suuhun sepittämiä sanoja, niin evankeliumit ovat vain valheellista poliittista propagandaa. Suo siellä, vetelä täällä.

Käsitys Jeesuksen pikaisesta paluusta levisi suusta suuhun alkuseurakunnassa jo ennen ensimmäisen evankeliumin kirjoittamista vuoden 70 paikkeilla. Kun Jeesuksen viimeiset opetuslapset alkoivat olla kuolleita ja kuopattuja, heräsi alkuseurakunnissa ymmärrettävää napinaa, kun Jeesusta ei kuulunutkaan takaisin.

Paavali joutui kirjeessään Tessalonian seurakunnalle vuoden 55 paikkeilla rauhoittelemaan: ”Me pyydämme, veljet, ettette heti menetä malttianne ja säikähdä, jos joku vedoten Hengen ilmoitukseen tai muka meidän puheeseemme väittää, että Herran päivä on jo käsillä” (2. Tess 2:1). Olisiko nyt sata kertaa kauemman ajan jälkeen syytä jo menettää maltti?

Vaikka Jeesusta ei ole kuulunut, ennustuksia hänen tulostaan on ollut sitäkin enemmän. Wikipedian artikkeli *Predictions and claims for the Second Coming* listaa viimeiset yli 50 merkittävää historiallista ennustusta Jeesuksen paluun ajankohdalle.

Listalta löytyy muun muassa **Hippolytus** (v. 500), paavi **Sylvester II** (1000), **Thomas Müntzer** (1526), **Emanuel Swedenborg** (1757), **William Miller** (1844), **Joseph Smith** (1891), **Rudolf Steiner** (1930), **Hal Lindsey** (1988), **Jerry Falwell** (2009) ja **Jeane Dixon** (v. 2020). Merkittävää liikehdintää aiheuttaneiden ennustusten lisäksi on toki ollut moninkertainen määrä pienempiä paikallisia ennustuksia.

Vitsikkäimpiä ovat lahkot, joiden jäsenet luopuvat kaikesta omaisuudestaan ja nousevat vuoren huipulle johtajansa kanssa valkoisissa kaavuissa odottamaan H-hetkeä… Jota ei tule. Epäilemättä melko vaivaannuttavaa niin tapahtuman järjestäjälle kuin osallistujille tällainen ”no show”.

Miten uskovaiset sitten erehdykseen reagoivat? Osalla kyllä silmät avautuvat ja he menettävät uskonsa, mutta yllättävän monet johtajat ja seuraajat keplottelevat eteenpäin jonkinlaisella epäuskottavalla selittelyllä. Osa alkaa uskoa uuteen myöhempään ”oikeaan” päivämäärään (jota sitten seuraa uusi pettymys). Osa siirtyy uskomaan, että toinen tuleminen on vain ”joskus pian” ilman mitään uutta selkeää päivämäärää. Osa alkaa uskoa, että Jeesus kyllä tuli takaisin, mutta henkisellä tasolla, eikä näkyvässä maailmassa.

Omituisimpiin kuuluu *Bahai*-uskovaisten selitys William Millerin ennustetusta Jeesuksen paluusta 1844: heidän mukaansa päivämäärä meni oikein ja paluu oli myös konkreettinen, mutta tulija ei ollutkaan Jeesus vaan profeetta Bab.

Vanha sananlasku sanoo: ”Höynäytä minua kerran, häpeä sinulle. Höynäytä minua kaksi kertaa, häpeä minulle”. Jeesuksen paluun suhteen ovat uskovaiset antaneet höynäyttää itseään lukemattomia kertoja, mutta jatkavat edelleen innokkaasti höynäytetyksi tulemista. Ehkä tätä edesauttaa se, että menneiden polvien höynäytetyt ovat jo kuolleet eivätkä enää kertomassa pettymyksistään.

Ennustusten järjestelmälliseen epäonnistumiseen nähden pikaisen paluun odottajat ovat edelleen käsittämätömän suuri joukko: esimerkiksi 2010 amerikkalaistutkimuksen mukaan 40 % yhdysvaltalaisista uskoo Jeesuksen tulevan takaisin ennen vuotta 2050. Eikä tällainen usko ole vailla konkreettisia haittoja: esimerkiksi monta kertaa ennustuksissaan erehtyneet *Jehovan Todistajat* sanovat, että tämän maailman ongelmat ovat liian suuria ihmisten korjattavaksi, mutta Jeesus tulee ”pian” ja hoitaa hommat kuntoon.

Tällainen ajattelu ei kannusta tarttumaan toimeen ihmiskunnan ongelmien korjaamiseksi.

KESKUSTELUA

NUORIA HOUKUTELTIIN RAHALUPAUKSILLA RIPPIKOULULEIREILLE JA KIRKON JÄSENIKSI

Ev.-lut. kirkko houkuttelee kirkkoon kuulumattomia 14- ja 15-vuotiaita rippikoululeireilleen ja siellä liittymään kirkon jäseniksi. Rippileireille osallistuu 74 % ikäluokasta, mikä on enemmän kuin kirkon jäsenosuus, 65 %, koko väestössä. Viime vuonna kirkko ylpeänä tiedotti, että peräti 1360 nuorta oli rippikoululeireillä ottanut kasteen ja liittynyt kirkkoon.

Rippileirien tehomarkkinoinnissa alaikäisille on eettisesti arveluttavia piirteitä.

Peruskouluissa leirejä markkinoidaan uskonnonopettajien ja rehtorien avustuksella. Koulut on sitten valjastettu rippikoululeirien markkinointialustaksi, millä luodaan osallistumispainetta kaverisidonnaisissa nuorissa. Maksullisten palvelujen markkinoinnin ohjeet unohtuvat.

Viikon leireille houkutteluun osallistuvat ikätoverien lisäksi myös vuotta vanhemmat ns. isoset. Nuorten leireille osallistumisen mielikuviin saatetaan liittää myös seksuaalisesti virittyneitä odotuksia.

“Liity niin saat rahaa”

Leireillä houkuttelu kirkon jäseneksi liittymiseen on saanut myös koomisia piirteitä. Liittyminen kuulemma kannattaa, koska sitten saa rutkasti rahaa! Tämän ”lupaaminen” on toki nuorten leiriläisten ajattelemattomuutta, eikä kirkon omaa markkinointia.

Kirkkoon kuuluva nuori ei voi tietää, miten toisen perheen uskonnottomat sukulaiset ja ystävät suhtautuvat nuoren jäseneksi liittymiseen ja konfirmaatioon. Entä jos rahaa ei tulekaan lahjaksi, vaan vaikka ”vain” tietokirja?

Kirkolla on ns. lähetyskäsky: ”Menkää ja tehkää kaikki minun opetuslapsikseni.” Kun jäsenmäärä on muuten laskussa, nuorten haaliminen jäseniksi leirien ryhmäpaineen avulla on ymmärrettävää, vaikka sen jotkut piirteet voivat olla kyseenalaisia.

Pitäisikö viikon pituisen leirityksen lähetystyön ja ryhmähengellisyyden jälkeen olla joku harkinta-aika? Koti- ja puhelinmyynnissäkin on. Jäitä hattuun kesäkuumien yli? Kirkkoon liittymiseen ja siitä eroamiseen tarvitaan molempien huoltajien suostumus.

Koulujen on syytä alkaa pitää välimatkaa kirkon rippikoulumarkkinointiin, jota suunnataan muille kuin kirkon jäsenille.

Kirkon jäseneksi liittyminen vie nuorelta elämänkatsomustiedon opiskeluoikeuden peruskoulussa ja lukiossa. Toki liittyjä voi myös erota kirkosta, jos pakollinen uskonnonopetus ei miellytäkään.

Esa Ylikoski

"SAIN KUULLA VAUVANI JOUTUVAN HELVETTIIN"

YKI RÄIKKÄLÄ

Porissa vietettiin Jumalattomat kesäpäivät 23.7. Päivän teemana oli uskonnoton kotikasvatus. Aiheesta alustivat Satakunnan vapaa-ajattelijoiden puheenjohtaja **Jukka Kim** sekä **Tanja** ja **Nico Laine** yhdistyksen hallituksesta.

Tanja Laine: Minua pidettiin hankalana äitinä

Isovanhempani ovat uskonnollisista perheistä, mutta he eivät antaneet papin kastaa äitiäni. Vaarini on aina tuonut vahvasti esiin ateisminsa. Äitini asui osan lapsuudestaan Ruotsissa, jossa opiskeli elämänkatsomustietoa. Hänen mukaansa se ei ollut kummallista siellä 70-luvulla.

Olen vuosimallia -92. Aloitin koulutaipaleeni uskonnollisessa esikoulussa, se vain sattui olemaan turvallisen matkan päässä kotoa. Muistan sieltä Nooan arkki -tarinan sekä jouluevankeliumin. Omasta tahdostani piti päästä myös pyhäkouluun, olivathan muutkin siellä ja siellä sai kaakaota. Pyhäkoulusta muistan rukoilemaan opettamisen.

Muutimme Vantaalta Nakkilaan ollessani 9-vuotias. Pienessä Kukonharjan koulussa oli rehtorina lestadiolainen ja keskiluokkien opettajana luterilainen. Joka aamu alkoi virsillä ja vuosittain piti suorittaa papille kinkerit. Osaan yhä useita virsiä ulkoa sekä joulunäytelmään harjoitellun osan Raamatusta. Kuuluin myös kirkon laulukuoroon.

Kolmannella luokalla opettaja pyysi Jumalaan uskovia nostamaan käden ylös. Kaikki nostivat, minäkin, mutta silloin oivalsin, että en usko. Yläasteelle mennessäni valitsin ET:n. Sitä ei toki järjestetty, vaan vietin aikaani atk-luokassa tai kylillä. Tämähän ei itseäni haitannut, eikä äitini tainnut tietää asiasta, jotta olisi voinut vaatia opetusta.

Huikeaa oli, kun seurakunnasta kuitenkin pyydettiin töihin vetämään puuhakerhoa. Olin toki otettu, onhan työpaikka nuorelle tärkeä. Puuhakerhoon sisältyi aina uskonnollinen osio, luettiin Raamattua tai vastaavaa. Kerran pappi pyysi puheilleen ja ilmoitti, etteivät työt jatku ilman kastetta ja rippikoulua. Ajattelin, että väliäkö tuolla. Minut kastettiin ja aloitin rippikoulun. Mutta jälleen tuli keskustelu papin kanssa. Pappi toitotti, että kunhan päästän Jeesuksen sydämeeni, valaistun. Kun kerroin kantani ja sen, että halusin vain pitää työpaikkani, ei pappi lopettanut "saarnaansa".

Niin loppui rippikoulu ja työnteko. Tunsin, ettei minua kunnioitettu. On kuitenkin ihan sama, mihin uskoo, jonkun muun uskomuksen mukaan helvetti kutsuu kumminkin. Jostain luin maailmassa olevan yli 10 000 tuhatta uskontoa. Kaikkia ei voi miellyttää.

Kun siis pienestä lapsesta asti olen ollut enemmän ja vähemmän tekemisissä kristinuskon kanssa, miten en ole koskaan uskonut? En vain ole. Kotona ei asiasta puhuttu puoleen eikä toiseen. Uskonnottomuutta en paljon miettinyt ennen kuin sain esikoiseni 2012.

Jukka Kim, ateisti Nakkilasta, erosi kirkosta jo 70-luvulla.

Nico ja Tanja Laine jakavat saman arvo- ja aatemaailman.

Oli selvää, että järjestämme nimiäiset. Tällöin tutustuin Pro-seremonioihin ja sain sieltä kauniin nimenantotodistuksen sekä "kummeille" kummitodistukset. En itse niin välitä kummi-nimityksestä, mutta tällä tarkoitan turvallisia ja rakkaita ihmisiä, jotka suostuivat sitoutumaan lapsemme kasvattamiseen eettiseksi ja vastuuntuntoiseksi. Kaunis ja lämmin juhla, ja niin neitimme toivotettiin tervetulleeksi maailmaan.

12.12.12 menimme maistraatissa naimisiin. Tätäkään ei tarvinnut miettiä. Olen kiitollinen siitä, että puoliso jakaa kanssani saman arvo- ja aatemaailman.

Vapaa-ajattelijat löysin, kun 2014 saimme toisen lapsen, poikamme. Lähipiiri oli kasvanut, mikä on tietysti iloinen asia, mutta kaikki eivät suhtautuneet nimiäisasiaan myönteisesti. Sain jopa kuulla vauvani joutuvan helvettiin – perisynnin vuoksi kaste olisi välttämätön. Hetken jopa harkitsin asiaa, vain miellyttääkseni muita, mutta vain hetken. Pojallemme pidettiin myös kauniit nimiäiset.

Asia jäi ärsyttämään. Etsin netistä samanlaisia kokemuksia, ja näin löysin Vapaa-ajattelijat. Huhtikuussa 2014 liityin. Samana vuonna pääsin Satakunnan vapaa-ajattelijoiden hallitukseen. Oma panokseni on ollut enimmäkseen pyrkimystä tuoda esille liiton tavoitteita ja tunnettavuutta arjessani. Monilla on muuten mitä ihmeellisempiä käsityksiä vapareista, aivan laidasta laitaan.

Lapsille tuli ajankohtaiseksi varhaiskasvatus. Alkuun siinä ei ollut mitään haasteita, mutta kun perhepäivähoidosta siirryttiin päiväkotiin, vietiin lapset kirkkoon. Tällöin aktivoiduin tosissani. Vaadin tasa-arvoista ja yhdenvertaista kohtelua. Suhtautuminen olikin se, että olen hankala äiti. Virkamies sanoi jopa "ei sitten järjestetä lapsille mitään".

Lapseni ollessa alakoulussa vastaava jatkui. Toin esille vaatimuksiani ja kerroin esimerkkejä tavasta toimia oikein. Opettaja tiuskaisi, että itse haluaa ainakin osallistua kirkon toimintaan. Totesin, ettei sitä kysytty, vaan miten järjestetään vertaistoimintaa lapsille ja varmistetaan aito mahdollisuus valita toiminta. Tein kantelun ja asia ratkesi. Tasavertaisuus toimi siitä lähtien. Tosin kuulin hiljattain, ettei näin ole kuntamme kaikissa kouluissa. Työtä riittää.

Tuntuu erikoiselta, että vielä vuonna 2023 yhdenvertaisuus ei ole itsestään selvää.

Jukka Kim: Lapsemme ovat ateisteja kantapäästä hiusjuureen

Uskonnotonta kasvatusta perheeni on noudattanut jo vuodesta 1987 alkaen. Perheemme on monikansallinen ja avioliittomme solmittiin aikoinaan siviilivihkimisenä lähellä Vladivostokia Neuvostoliitossa. Emme usko mihinkään tuonpuoleiseen tai näkymättömään. Itse erosin kirkosta 70-luvulla.

Uskonnoton kotikasvatus on mutkatonta. Koemme sen pitkänä prosessina. Harvoin edes puhumme keskenämme uskonnottomasta kasvatuksesta, vaan ateistinen kasvatus kuvaa ajatteluamme paremmin. Uskonnoton tai ateistinen kasvatus ei ole mitään ihmeellistä kasvatustyötä, vaan tuiki tavallista perhe-elämää. Jokainen on kykenevä ohjaamaan lastaan uskonnottomaan maailmankatsomukseen ja antamaan siitä riittävät todellisuuspohjaiset lähtötiedot.

Perheemme kaksi lasta asuvat jo tahoillaan. Tapaamme toisiamme varsin usein. Tarpeetonta lienee mainita, että he ovat ateisteja kantapäästä hiusjuureen. Lapsille annettiin nimet kotona. Nimiäisiä tai muita juhlia ei vietetty. Sukupuolivalintaiset nimet olivat valmiiksi mietittynä. Henkikirjoittajalta saatuihin papereihin vain vanhempien allekirjoitukset, ja näin lasten nimet menivät tiedoksi viranomaisille. Korutonta ja yksinkertaista.

Jälkikasvu kävi pienen paikkakunnan seurakunnan päiväkerhoa, jossa he tutustuivat ikäisiinsä tuleviin koulukavereihin, ja kellotaulu sekä ajan seuraaminen tulivat tutuiksi jo ennen koulua. Molemmat aloittivat koulunsa normaalisti ja he olivat mukana myös uskonnottunneilla. Mutta joka ikinen kerta, kun koulun ohjelmassa oli käynti jumalanpalveluksessa, ilmoitin koulun rehtorille, että lapsillemme kuuluu tarjota muuta toimintaa. Niin ala-asteella kuin yläasteellakin. Lukiossa ei näitä asioita tarvinnut juuri pallotella.

Yläasteella ja lukiossa he suorittivat omasta mielestäänkin hyödyllistä työtä kirkossakäyntien aikana kääntäessään tietokoneiden käyttöohjeita englannista suomeksi. Uskontoaineesta annoimme heille ohjeeksi, että asiat tulee selvittää perustuksiaan myöden. Emme ohjailleet, että jokin uskonoppi olisi ylitse toisen. Teimme selväksi ainoastaan sen, että on tärkeää kaivaa asioista totuus selville, eikä mitään kannata pureksimatta nielaista.

Rippikoulusta emme käyneet keskustelua ollenkaan ja se sopi nuorisollemme hyvin. Ilmapiiri meillä kotona oli liberaali. Ateistinen kotikasvatus on siis pitkä prosessi. Ilmeistä on, että sen myötä perheeseen saatiin samoin ajatteleva miniä. Tutustuminen hänen kanssaan oli mutkatonta. Heidän avioliittonsa solmittiin myös maistraatissa. Saimme myöhemmin perheeseen lapsenlapsen.

Ateistinen kasvatus heidän omassa kodissaan oli itsestäänselvyys. Meidän oli isovanhempina hienoa nähdä, kuinka pieni lapsi sai nimensä jumalattomissa juhlissa – nimiäisissä. Tuntui todella hienolta liittää yksi uusi ihminen ateistisen maailmankatsomuksen pariin.

KRISTILLINEN IHMISKÄSITYS AIHEUTTAA KÄRSIMYSTÄ

Venla Parantaja

EEVA puraisi omenaa, ja siitä asti kaikkia ihmisiä on vaivannut perisynti. Kristinuskoon liittyy erottamattomasti ajatus ihmisestä lähtökohtaisesti syntisenä. Ihminen on syntinen, ellei hän aktiivisesti teoillaan muuta osoita. Jopa nykyään, aikana jolloin helposti ajattelemme, ettei Raamattu suoraan vaikuta arkeemme, tämä ajattelutapa istuu syvällä kansakunnan alitajunnassa. Erityisesti se koskee köyhiä tai muuten pulaan joutuneita.

Koska Jumala palkitsee ne, jotka uskovat häneen, menestyneet ihmiset tulkitaan myös hyviksi ihmisiksi. Ei-menestynyt siis on tehnyt jotain suututtaakseen herra isoherran ja häneen tulee suhtautua epäillen. Vaikka harva enää sanoo ääneen jonkun sairauden tai vamman olevan rangaistus yläkerrasta, olemme rakentaneet sekä yhteiskuntamme että sen tukijärjestelmän sen varaan, että tukia tarvitsevat ovat lähtökohtaisesti syntisiä ja epäilyttäviä.

Jos et ole koskaan joutunut nostamaan viimesijaisia tukia, sinulla hyvin todennäköisesti on oletus, että tuet ovat vähintään riittävät ja niitä saa, kun tarvitsee. Jos olet oikeasti pudonnut tukijärjestelmän pohjalle, tiedät että saadaksesi euroakaan sinun on ensin todistettava, että et ole tukihuijari. Mitä vähemmän rahaa on luvassa, sitä enemmän sen saamiseksi on nähtävä vaivaa. Toimeentulotukihakemuksessa voi olla kymmeniä sivuja liitteitä, ja hakija joutuu avaamaan koko elämänsä tuntemattomalle virkailijalle osoittaakseen ettei piilottele jossain valtavia omaisuuksia.

Jos valtion taloutta tarvitsee "tasapainottaa", se tarkoittaa lähes aina köyhien tukien leikkaamista. Harva uskaltaa edes ehdottaa, että vaikeina aikoina rangaistaisiin niitä, joilla menee hyvin. Hehän ovat onnensa ansainneet, sillä Jumala pilven reunalta tarkistaa sielun syvimmätkin sopukat tarkemmin kuin Kelan etuuskäsittelijä ikinä.

Myös tukijärjestelmässämme on useita elementtejä, jotka köyhästä tuntuvat rangaistuksilta. Tukien hakemisesta lähtien sinua rangaistaan siitä, että kehtaat olla työtön, sairas tai muuten tuen tarpeessa. Epävarmuus on tärkeä osa köyhän limboa: Hainko nyt varmasti oikeaa tukea? Muistinko kaikki liitteet? Miten paljon rahaa on tulossa ja milloin? Mitä jos tukipäätös onkin kielteinen? Järjestelmä on niin monimutkainen, että tukien alikäyttö on moninkertaisesti suurempi ongelma kuin niiden väärinkäyttö.

Toinen stressinaihe on tukien alhainen taso. Jostain syystä miljonäärin on pakko muuttaa Suomesta, jos hänen verotustaan nostetaan vähäänkään, mutta köyhän tulee tulla toimeen sillä, mitä annetaan. Jopa toimeentulotukea – jonka on laskettu riittävän vain siihen, että pysyy hengissä – voidaan leikata 40 % esimerkiksi, jos kieltäydyt työtoiminnasta, kun mieluummin opiskelisit loppuun, koska näet sen pidemmällä aikavälillä edistävän työllistymistäsi, mutta Kela on eri mieltä.

Humanistinen ihmiskäsitys lähtee siitä ajatuksesta, että ihminen on pohjimmiltaan hyvä. Jokainen ihminen (psykopaatteja lukuun ottamatta) pyrkii tekemään hyvää sekä itselleen että muille. Tämä ajatus saa tukea biologiastamme. Muiden auttaminen tekee meidät onnellisemmiksi kuin saman ajan tai rahan käyttäminen itsemme hemmotteluun. Tämä on lajinkehityksellisesti ollut hyödyllistä, koska ihminen on laumaeläin. Samasta syystä tunnemme häpeää, jos teemme jotain joka voi johtaa sosiaaliseen eristämiseen tai laumasta erottamiseen. Luolaihminen tuskin selvisi yksin kovin pitkään, tai vaikka olisi selvinnytkin, tuskin sai kovin monta jälkeläistä lisääntymisikään asti.

Humanismiin kuuluu myös ajatus, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen elämään, vapauteen kärsimyksestä, oikeus ruokaan ja suojaan. Synnittömyyttään ei tarvitse todistella, sillä a) synti on kuvitteellinen käsite ja b) kukaan ei ole täydellinen. Lähtökohtaisesti ihminen on luotettava, ellei hän muuta teoillaan osoita.

Millainen olisikaan yhteiskuntamme, jos päivittäisimme sen rakenteiden taustalla vaikuttavan ihmiskuvan? Ottaisimmeko vihdoin käyttöön perustulon, joka maksettaisiin automaattisesti kaikille? Panostaisimmeko enemmän sosiaalitoimeen? Saisimmeko vihdoin uudistettua terveydenhuollon niin, että heikoimmassa terveydentilassa olevat saisivat helpoimmin ja eniten hoitoa? Siirtyisimmekö vihdoin rankaisusta rohkaisuun? Toivoa aina voi.

ETUOIKEUDET OVAT EPISTÄ

Suomen ev.-lut. kirkolla on suuri joukko epäreiluja etuoikeuksia. Ne rikkovat ihmisten yhdenvertaista kohtelua. Uskonnottomia ja toisuskoisia syrjitään uskonnon tai vakaumuksen perusteella. Kirkon julkisoikeudellinen erityisasema tarkoittaa rakenteellista syrjintää.

Perustuslain 76 §:n mukaan eduskunta voi hyväksyä kirkkolain vain kirkolliskokouksen tekstin mukaisesti. Eduskunnan nöyryyttämisen sijaan Patentti- ja rekisterihallitus PRH voisi hoitaa kirkon sääntöjen tarkastuksen niin kuin muidenkin yhteisöjen.

Kirkollisverojärjestelmä antaa satojen miljoonien edun kirkolle. Kirkosta eroajien rankaisu kirkollisverovelvollisuudella koko eroamisvuoden loppuun. Ulosotto perii tarvittaessa myös kirkollisverot. Papit ja korkeat viranhaltijat kirkossa ovat julkisoikeudellisesti virkamiehiä.

Yleinen hautaustoimi on jätetty ev.-lut. kirkon uskonnottomia syrjiväksi monopoliksi, joka on valtion hallinnossa "kirkollisasia".

Kirkolle on alettu myöntää valtion budjetista iso avustuskönttä, nyt yli 122 miljoonaa euroa.

Uskonnonopetuksen suuri määrä ja opetuksen pakollisuus kirkon jäsenille ilmentää kirkon ylivaltaa peruskoulussa ja lukiossa.

Uskonnon rekisteröinti väestötiedoissa johtuu vain kirkon verotustarpeista ja uskonnonopetuksen pakollisuudesta.

Digi- ja väestötietovirasto on tukenut kirkon vauvajäsenhankintaa, kun vauvojen nimenantolomakkeessa kysellään kirkon tarpeiden mukaisesti ns. kummienkin tietoja.

Eduskunnan valtiopäivien avajaisten ohjelmassa on avajaisjumalanpalvelus ja eduskuntakauden päättäjäisten ohjelmassa päättäjäisjumalanpalvelus.

Monin julkisten tehtävien juhlallisessa velvoittautumisessa käytetään uskonnollisesti julistuksellista valaa (virkamiehet, kansanedustajat, varusmiehet ja sotilaat).

Valtio maksaa pappien palkat puolustusvoimissa ja vankiloissa.

Teologialla on yliopistoissa erillinen tiedekunta, joka hoitaa maksutta myös kirkon pappien koulutuksesta suurimman osan.

Lakisääteiset jumalanpalvelukset ja hartausohjelmat Yleisradion radio- ja tv-kanavilla.

Vain uskonnollisilla yhdyskunnilla oikeus avioliittoon vihkimiseen, mutta uskonnottomien järjestöillä ei ole vihkimisoikeutta.

Jumalan pilkkaaminen on kriminalisoitu rikoslaissa; rangaistuksena sakko tai vankeutta.

Käytännössä ev.-lut. kirkon jumalanpalveluksia ja hartauksia liitetään päiväkotien ja koulujen päiväohjelmaan, vaikka opetussuunnitelmassa on linjattu "uskonnollinen, katsomuksellinen ja puoluepoliittinen sitouttamattomuus".

Ammatillisen kriisiavun ja henkisen tuen resurssointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä puolustusvoimissa on puutteellista.

Esa Ylikoski

AMMOISIA USKOMUKSIA, TAIKAKONSTEJA JA NOITAHOMMIA

Karolina Kouvola: Pohjolan noituus. Atena, 2023.

YKI RÄIKKÄLÄ

Kun puhutaan noituudesta, ei heti tule mieleen, että pappiakin on syytetty noituudesta. Mutta näin kävi Huittisissa 1641. Punkalaitumen kirkkoherra Ericus Henrici Ilonius joutui käräjille, kun hänelle pirttiä rakentaneet talonpojat mielestään vitkastelivat. Hän puuskahti, että "Jumala saisi polttaa koko pirtin ennen maaliskuuta". Ja näin kävi. Talonpojat haastoivat papin rosikseen noituudesta. Pari muutakin vastaavaa tapausta kuvaillaan Karoliina Kouvolan Pohjolan noituus -kirjassa.

Noituudesta on kirjoitettu Suomessa runsaasti. Heti tulee mieleen aiemmin tutustumani **Mirkka Lappalaisen** *Pohjoisen noidat* sekä **Marko Nenosen** & **Timo Kervisen** *Synnin palkka on kuolema*. Vaikka paljon on jo kirjoitettukin, ei yksi lisää pahaa tee. Tämä täydentää hyvin muuta kirjallisuutta aiheesta. Mukana on myös paljon tietoutta ammoisista uskomuksista ja taikakonsteista. Noitahommat ovat sellainen epänormi ja irrationaali ilmiö, joka kiehtoo edelleen rationaalisestikin suuntautunutta nykyihmistä. On muistettava sekin, että noituus ja noitaoikeudenkäynnit ovat todellisuutta eri paikoin maailmaa edelleenkin.

Noituudesta Suomessa ja pohjoismaissa lienee enimmäkseen stereotyyppisiä mielikuvia. Loitsuja ja rituaaleja käytettiin myös sairauksien hoitoon sekä metsästys- ja naimaonnen parantamiseen. Jopa kadonneiden rahojen löytämiseen. Läheskään kaikki noituudesta syytetyt eivät olleet naisia. Suomessa ja pohjoismaissa ei poltettu roviolla läheskään niin paljon noitia kuin on kuviteltu. Suomessa ei edes ollut varsinaisia noitavainoja. Läheskään kaikkia noituudesta tuomittuja ei poltettu. Hengenottamisessa käytettiin useimmiten teloituskirvestä.

Norjassa ja Tanskassa varsinkin syytetyiksi joutuivat usein muualta tulleet, köyhät, yksinäiset ja kiivaskieliset naiset. Mielenkiintoista on Itä- ja Länsi-Suomen erot noitaoikeudenkäynneissä. Erot johtuivat paitsi siitä, että lännessä esivalta oli enemmän esillä, myös sosiaalisesta asemasta. Idässä naiset olivat enemmän sidottuja kotitöihin, kun kaskiviljelyalueilla naiset saattoivat esiintyä julkisesti enemmän. Ja noituudesta naiset joutuivat syytetyksi lännessä herkemmin, kun idässä taas miehet olivat enimmäkseen syytetyn penkillä.

Vaikka noituudesta epäiltiin yleensä alemman sosiaaliluokan ihmisiä, Ruotsin puolella ylhäisökään ei ollut turvassa. **Juhana III**:n ja rakastajattarensa **Kaarina Hannuntyttären** tyttären surmassa epäiltiin käytetyn noituutta.

Kristinusko on sekin eräänlaista magiaa. Suomeen ujutettu kristinusko ja magia sekoittuivatkin aikoinaan keskenään. Ja magia otti mausteita uskonnosta. Parannusrituaaleissa saatettiin käyttää kristillisiäkin siunauksia, joka pappien mielestä oli jumalanpilkkaa. Kouvola toteaakin, etteivät magia ja kristinusko ole toistensa vastinparit, vaikka suhde olisikin vähän jännitteinen. Uskova voi tästä vähän köhiä, mutta uskonnottomalle tämä on luonnollista.

Sitä, miksi noituus otettiin niin vakavasti korkeasti oppineidenkin keskuudessa, ei juuri käsitellä. Tosin faktatietoa sen ajan psykohistoriasta on vähän ja tämä alue kuuluneekin psykologian piiriin. Aikakausikin oli ajan tietämyksen puitteissa mystiikalle ja yliluonnollisiksi koetuille ilmiöille otollinen. Eikä sitä tarvitse ihmetellä, kun ottaa huomioon nykyiset uskomukset enkelienergioista, homeopatiasta, shamanismista ja muusta absurdista. Ja kun ev.lut. kirkossakin on kaikessa hiljaisuudessa ryhdytty harjoittamaan eksorkismia eli henkivaltoja vastaan taistelua "Jeesuksen nimessä" (*Kotimaa* 9.6.2023: Psykoterapeutit: Eksorkismi on myös muotiu-ilmiö, jota mustavalkoinen ympäristö lietsoo).

Jos Ihmisten maailmankuva on jatkuvasti muutoksessa, on nykypäiviin kulkeutunut aikaisesta uskomusten maailmasta kaikki tutut juhannustaiat, musta kissa tien yli, puun koputus jne. harmittomat sanonnat.

Kirja on erinomaisesti kirjoitettu, jäsennelty ja se on helppolukuinen. Eikä sivuja ole ähkyksi asti. Asiateksti päättyy sivulla 178. Välillä tapauskuvaukset ja anekdootit henkilöiden samankaltaisine nimineen saattavat hieman puuduttaa, mutta ne ovat faktatietoutta maamme ja Pohjolan magianharjoituksen historiasta, ja hyvä niin. Tiiviisti kirjoitettu kirja sisältää runsaasti tietoa noituudesta, taioista ja hautausrituaaleista. Viiteluettelo käsittää 271 nimikettä. Kirjaa on helppo suositella hakuteokseksi hyllyyn. Muutama typo ja kömpelö tai virheellinen lauserakenne on päässyt livahtamaan oikolukijalta ensimmäiseen painokseen.

KAUNEIMMAT
PERHEJUHLAT USKONNOTTOMASTI
Neuvonta | Puhujapalvelu | Musiikki
Pro-Seremoniat on suomalaisten siviilijärjestöjen yhteisesti perustama, voittoa tavoittelematon palvelukeskus.
www.pro-seremoniat.fi
posti@pro-seremoniat.fi
proseremoniat@gmail.com
Puh. (09) 850 20 460
050 590 4390
(myös whatsapp)
Pro Seremoniat

SURUADRESSIT
ONNITTELUADRESSIT
YKSITYISILLE 15 EUROA JA POSTIMAKSU
VAPAA-AJATTELIJAYHDISTYKSILLE MYYNTIIN POSTIMAKSUJEN HINNALLA.
TILAUKSET:
KOTKAN VAPAA-AJATTELIJAT/ ULLA-MAIJA EEROLA,
PUH. 0440 183 966
ULLAMAIJAEEROLA@HOTMAIL.COM
TAI KOTKA@VAPAA-AJATTELIJAT.FI

SANANEN TOIMITUSSIHTEERILTÄ

ITKU JA HAMMASTEN KIRISTYS

Kutsuin pirua. Viiden päivän kuluttua tippui Mig-hävittäjä Kuopiossa.

RISTO K. JÄRVINEN

NUORENA elin pari vuotta vaihetta, jolloin yritin uskoa täysillä Jumalaan ja elää kuin harras uskovainen. Nyt, kun luen päiväkirjojani noilta ajoilta, huomaan miten vaikeaa minulla silloin oli. Koskaan en tuntenut olevani tarpeeksi uskossa, tarpeeksi hyvä ihminen. Aina vaivasi syntinen olo ja huono omatunto, ja olutkin maistui liikaa.

Esimerkiksi maaliskuun 17. päivä vuonna 1995 katsoin aamulla televisiosta jälkilähetyksenä, kuinka Suomi voitti MM-kultaa Thunder Bayn joukkuemäessä Kanadassa. Sen jälkeen tilasin taksin ja ajoin Seutulan lentokentälle. Koneen lähtökiihdytyksen aikana pääähäni iski ajatus: kohta mennään yli pisteen, jonka jälkeen nousua ei enää voi peruuttaa – jos jokin menee pieleen, me kuolemme kaikki.

"Herra Jeesus Kristus Jumalan poika – armahda minua!" Tätä hoin päässäni koko lennon ajan. Kävin samoihin aikoihin kaksivuotista Sanasta elämä -raamattukurssia, jossa eräs biologian opettaja oli kertonut tuttavansa saaneen kyseistä lausetta toistamalla kielilläpuhumisen taidon kuukaudesssa.

Laskeuduimme Rissalan kentälle Kuopioon alle tunnissa. Seurasin Palopäällystöliiton opintopäiviä, jotka eivät kiinnostaneet pätkääkään. En ymmärtänyt, miksi Palontorjuntalehden päätoimittaja oli minut Palo-opistolle päättänyt jutuntekoon lennättää. Kun ohjelma loppui kolmelta, otin bussin keskustaan. Torin reunalta etsin kapakan, jossa näkyy televisio. Istuin pöydän ääressä, join olutta, katsoin miesten viestihiihtoa. Suomi tuli toiseksi, minä humalaan.

Tapasin savolaisen ystäväni Nallen Kuopion torilla kuudelta. Istuimme kuppiloissa, puhuimme potaskaa. Nallen siskonmies Matti liittyi seuraan. Otimme taksin kylpylähotelli Rauhalahteen, jossa minulla oli varattuna huone. Suunnistimme suoraan baariin, jossa seuraamme tunkeutui tuntematon kolmekymppinen, kalju mies. Hän oli silminnähden järkyttynyt. Hän kertoi, ettei ole koskaan uskonut mihinkään yliluonnolliseen, mutta eilen, kun hän oli pelannut kaverinsa kanssa spiritismiä, lasi oli liikkunut voipaperilla vimmatusti ja vastannut heidän esittämiinsä kysymyksiin. Pelottamaan heitä oli ruvennut siinä vaiheessa, kun pippuripurkit alkoivat putoilla maustehyllystä lattialle.

Ehdotin, että siirrymme huoneeseeni suorittamaan jatkotutkimuksia. Näin tapahtui. Klanipää piirsi tohkeissaan A4-paperille ympyröitä ja kirjoitti niihin kirjaimia. Nalle sytytti ravintolasta mukaan sieppaamansa kynttilänpätkän tuleen. Matti asetti juomalasin ylösalaisin keskelle paperia. Jokainen laittoi etusormensa kevyesti lasin päälle.

"Kuuleeko henki?" klanipää kysyi vakavana. Siinä me istuimme sormet ristissä pitkän tovin, mutta lasi ei liikkunut kuin lopulta pari senttiä. Aloin pelleillä. Huusin: "Eikö sinulla, herra piru, ole rohkeutta saapua paikalle – vai missä helvetissä luuraat!" Klanipää ja Nalle pyysivät vakavissaan, etten pilkkaisi henkeä. Matti nauroi. Minä en enää uskonut koko pelleilyyn. Olin varma, että jos lasi liikkuu, se johtuu alitajuntamme aiheuttamista tiedostamattomista sormenliikkeistä. Taisimme olla liian humalassa tuottamaan mitään sellaisia.

Seuraavana aamuna puhelinherätys räjähti tajuntaan kello 07.30. Olo oli kamala. Opintopäivillä taistelin, jotta pysyisin hereillä. En onnistunut. Nukuin pää käden varassa papereitani mukamas tutkien. Virkapukuinen Palo-opiston opettaja tuijotti minua hitaasti luennon jälkeen ja koko loppupäivän ajan. Nalle tuli hakemaan kolmelta. Autossa hän muisteli ja katui spiritismin peluutamme. Morkkis iski myös omaan sieluuni kuin miljoona volttia.

Sisäistin syvästi, miten kamalan teon olin mennyt tekemään. Jos kerran uskon Jumalaan, täytyy minun uskoa myös itse piruun, ajattelin. Koska saatana on totta, mitä Jumala mahtaa ajatella juuri nyt meikäläisestä, joka kutsui paholaista innoissaan eilen? Ei perkele!

Mieleni teki rukoilla, mutta en uskaltanut, kehdannut. Minulla ei ollut mielestäni oikeutta siihen. Spiritismipelleily on pahinta, mitä olen tehnyt hengellisellä urallani koko elämäni aikana, kirjoitin päiväkirjaani.

Matkalla lentokentälle Nalle kertoi, että ei uskalla eilisten puuhastelujemme jälkeen lähteä ajamaan takaisin kotiinsa Sulkavalle, ettei vaan sattuisi onnettomuutta. "Älä viitsi, minulla on sentään lentomatka edessäni", kuittasin.

Viiden päivän päästä Nalle soitti ja sanoi, että piru valitsi väärän koneen. "Rissalan lentokentällä on tippunut Mig-hävittäjä. Lentäjä pelastui heittoistuimella."

Nyt, kun uskonnottomana luen vanhoja päiväkirjojani, minun harmittaa, että käytin muinoin todella paljon energiaa ja ajatuksia Jumalaan uskomiseen, siis silkkaan hölynpölyyn ja taikauskoon. Uskonto ei tuonut elämääni mitään hyvää, vain pelkkää pelkoa sekä itkua ja hammasten kiristystä. Miksi kukaan haluaa valita sellaisen elämän itselleen, kun tarjolla on myös vastikkeeton mahdollisuus ajatella ihan vapaasti?

En usko. En pelkää. Ote psalmista 111 Savitaipaleen kirkon seinässä.

Jäsenyhdistykset

ETELÄ-KARJALAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Olavi Korhonen, Korkearannantie 3 F 54530, Luumäki
050 055 6010
lappeenranta@vapaa-ajattelijat.fi

FORSSAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Juha Toivonen, Tölönkaari 4 A 8, 30420 Forssa
044 592 0210
vapaa-ajattelijat.fi/forssa
forssa@vapaa-ajattelijat.fi

HELSINGIN SEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Esa Ylikoski, Neljäs linja 1, 00530 Helsinki
050 468 5332
helsinki@vapaa-ajattelijat.fi
vapaa-ajattelijat.fi/helsinki

JOENSUUN SEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Ari Sulopuisto, Karhuntie 27, 80230 Joensuu
040 571 3989
vapaa-ajattelijat.fi/joensuu
joensuu@vapaa-ajattelijat.fi

KAINUUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Aki Räisänen, Sudenpolku 6 D 20, 87300 Kajaani
050 594 8501
kainuu@vapaa-ajattelijat.fi

KEMIN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Pertti Periniva, Leppälinnuntie 5, 94700 Kemi
040 557 2215
kemi@vapaa-ajattelijat.fi
www.vapaa-ajattelijat.fi/kemi
keminvapaa-ajattelijat.blogspot.com
facebook.com/keminvapaa.ajattelijat

KESKI-SUOMEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Matti Nurminen, 050 5186779
ks@vapaa-ajattelijat.fi
vapaa-ajattelijat.fi/ks
facebook.com/ksvapaaajattelijat

KESKI-UUSIMAAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Kari Ranta, Pietaryrtintie 8, 04300 Tuusula
045-1211717
kari.ranta@hotmail.com

KOTKAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Ulla-Maija Eerola, Munsaarentie 70, 48300 Kotka
044 018 3966
vapaa-ajattelijat.fi/kotka
kotka@vapaa-ajattelijat.fi

KOUVOLAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Tiina Saavalainen
044 018 3966
tiina.saavalainen@gmail.com
kouvola@vapaa-ajattelijat.fi

LAHDEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Saimaankatu 3-5 B 34, 15140 Lahti
vapaa-ajattelijat.fi/lahti
lahti@vapaa-ajattelijat.fi

LUOTEIS-LAPIN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Reijo Raappana, Raappanantie 7, 95830 Vaattojärvi
040 823 6342
reijo.r.raappana@gmail.com
luoteis-lappi@vapaa-ajattelijat.fi

NOKIAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Raili Ala-Kivimäki, Poutuntie 10 A 3, 37100 Nokia
vapaa-ajattelijat.fi/nokia
nokia@vapaa-ajattelijat.fi

OULUNSEUDUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Timo Karjalainen, Kastellinkaari 22, 90230 Oulu
050 590 3763
www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu
oulu@vapaa-ajattelijat.fi

RAISION VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Anne Sinilaakso, raisio@vapaa-ajattelijat.fi

ROVANIEMEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Marianne Ikävalko
marianne.ikavalko@gmail.com

SATAKUNNAN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Pj. Jukka Kim, Tarhatie 2 as. 6, 29250 Nakkila
046 811 9074
vapaa-ajattelijat.fi/satakunta

SEINÄJOEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Marko Koivuniemi, Poikkitie 22, 61600 Jalasjärvi
040 042 9540
vapaa-ajattelijat.fi/seinajoki
seinajoki@vapaa-ajattelijat.fi

TAMPEREEN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Yliopistonkatu 58 B, 6. krs, 33100 Tampere
050 482 1270
vapaa-ajattelijat.fi/tampere
tampere@vapaa-ajattelijat.fi

TURUN VAPAA-AJATTELIJAT RY
Ritva Ahonen, Isometsäntie 73, 21570 Sauvo
045 133 6476
puheenjohtaja.turku@vapaa-ajattelijat.fi
www.vapaa-ajattelijat.fi/turku

RAAMATTUA EI OLE OLEMASSA

Ville Mäkipelto & Paavo Huotari: Sensuroitu. Raamatun muutosten vaiettu historia. Otava, 2023.

RISTO K. JÄRVINEN

Raamatun kertomukset ovat usein tuttuja niillekin, joita uskonto ei kiinnosta. Kautta aikojen raamatunlauseita on valjastettu politiikan ja vallankäytön perusteiksi. Moni uskoo, että pyhä kirja on kiveen hakattua, muuttumatonta Jumalan sanaa. Ville Mäkipelto ja Paavo Huotari osoittavat teoksessaan, että oikeasti Raamattu on muovautunut jatkuvasti kirjurien käsissä.

Kirjurit tekivät virheitä ja muokkasivat tekstejä tarkoitusperiensä mukaan. Esimerkiksi monijumalaisuutta sensuroitiin ja naisten asemaa häivytettiin. Kertomuksia Jeesuksesta hiottiin kohti oikeana pidettyä oppia. Lisäksi Raamattu muuttuu aina, kun sitä käännetään uusille kielille. Mitään muuttumatonta pyhää tekstiä ei koskaan ole ollut olemassakaan. Voidaan sanoa, että Raamattua ei ole olemassa.

Yhdestäkään Uuden testamentin kirjasta ei ole säilynyt alkuperäiskappaleita. Jeesuksen elämästä ja hänen seuraajistaan kertovat kirjoitukset ovat säilyneet vain kopioiden kopioina. Monien Uuden testamentin yksittäisten kirjojen taustalla on useassa vaiheessa tehtyä toimitustyötä. Osa tästä työstä paljastuu säilyneitä käsikirjoituksia vertailemalla. Esimerkiksi Markuksen evankeliumista on olemassa useita vaihtoehtoisia loppuja. Jokainen kopiointikerta tarjosi mahdollisuuden tekstin päivittämiseen tai tahalliseen muuttamiseen.

Raamatussa on kohtia, joissa erikseen kielletään tekemästä muutoksia sen sisältämiin teksteihin. ”Käskyn olemassaolo itsessään paljastaa, että tällaisia muutoksia tehtiin”, Mäkipelto ja Huotari huomauttavat. Ironista kyllä, tutkijoiden mukaan kyseinen kielto itsessään on todennäköisesti lisätty tekstiin myöhemmin. Raamatun kirjurit eivät todellakaan olleet mitään mekaanisia kopioitsijoita, vaan he osallistuivat teologiseen tuotekehittelyyn.

Käsikirjoitusten välisiä eroja kommentoidessaan kristityt toteavat ajoittain, etteivät erot isossa kuvassa haasta kristillistä oppia tai ettei niillä ole väliä tärkeimpien uskonkohtien kannalta. Mäkipelto ja Huotari kuitenkin osoittavat, että Raamatun tekstikriittiset muutokset koskevat myös uskonnon keskeisiä opinkohtia, esimerkiksi neitseestä syntymistä. Sikiäminen pyhästä hengestä on nähty ihmeenä, joka alleviivaa Jeesuksen pyhyyttä ja Jumalan tulemista ihmiseksi. Siihen nähden, mikä merkitys tällä on ollut kristinuskossa, onkin kirjoittajien mukaan yllättävää, ettei sitä mainita muualla kuin Matteuksen ja Luukkaan evankeliumeissa.

Edes Paavali ei mainitse sanallakaan Jeesuksen neitseestäsyntymistä. Koska Paavalin kirjeet ovat Uuden testamentin varhaisinta aineistoa vuosilta 50-64, on mahdollista, että tulkinta Jeesuksen neitseestäsyntymisestä on kehittynyt vasta tulevina vuosina tai sitten kyseessä on kilpaileva traditio.

Homoseksuaalisuus tuli Raamattuun vasta 1940-luvulla

Heteronormisuutta korostavat kristityt pohjaavat käsityksensä muutamien raamatunjakeiden tulkintaan. Ainakin kahdessa tapauksessa tällainen tulkinta on vääristänyt käytössä olevia raamatunkäännöksiä. Nimittäin käsite ”homoseksuaalisuus” ilmestyi Raamattuun – kahteen kohtaan – vasta 1940-luvulla, kun amerikkalaiset kääntäjät päättivät sen sinne lisätä. Suomessa konservatiivisen *Raamattu kansalle* -käännöksen tekijät seurasivat amerikkalaisten kollegojensa linjaa.

Samalla kun kirkko on tuskaillut seksuaalietiikkansa kanssa, Raamatun seksikannanotot ovat muuttuneet monta kertaa kääntäjien käsissä. Tätä asiaa tarkastellessa on Mäkipellon ja Huotarin mukaan erityisen kyseenalaista, että kirkolliskokousedustajat tai konservatiivipoliitikot vetoavat puheenvuoroissaan muuttumattomaan Jumalan sanaan. ”Raamattu on alusta loppuun ihmisten käsissä muovautunut ja tulkittu teos. Muuttumattomuuden idea kumpuaa ennemminkin joidenkin ihmisten asenteista kuin teksteistä itsestään.”

Kirjoittajat korostavat, ettei muinainen Raamatun teksti ole mitään mieltä nykyajan ilmiöistä, vaan uskonnollinen yhteisö laittaa sen omilla tulkinnoillaan ottamaan kantaa asioihin. Siksi myös vastuu näistä tulkinnoista on aina yhteisöillä ja yksilöillä. Vastuuta ei voi paeta toteamalla ”minähän vain noudatan Raamattua”.

Ville Mäkipelto on psykologi ja teologian tohtori. Paavo Huotari on väitöskirjatutkija ja Raamatun moniäänisestä tekstihistoriasta innostunut evankelis-luterilaisen kirkon pappi. He ovat työskennelleet yhdessä tutkijoina Helsingin yliopiston huippuyksikössä, jossa tutkittiin muutoksia pyhissä teksteissä. Kirjassa esitellyt tulokset perustuvat tieteelliseen eksegeettiseen tutkimukseen. Hieno ja rohkea kirja teologeilta!

Codex Vaticanus on vanhin, arvokkain ja parhaiten säilynyt Raamatun käsikirjoitus. Se on kirjoitettu 300-luvun alussa ja sitä on säilytetty vuodesta 1448 Vatikaanin kirjastossa, mistä se on saanut nimensä. Lähde: Wikimedia Commons.

Vapaa ajattelijat

Vapaa-ajattelijain liitto on uskonnottomien

- edunvalvonta- ja ihmisoikeusjärjestö
- maallisen tapakulttuurin edistäjä
- maailmankatsomuksellinen foorumi

vapaa-ajattelijat.fi val@vapaa-ajattelijat.fi 050-468 5332